

Preliminariai referendumo rezultatai

Pirmadienio žinios iš Lietuvos

Vilnius, birželio 15 d. (Elta) — Iš 2,540,023 referendumo balsuotojų teisę turinčiųjų, referendume dėl buvusios sovietų kariuomenės nedelsiamo išvedimo iš Lietuvos teritorijos ir žalos atlyginimo balsavo 1,924,328 (75.8%). Už kariuomenės išvedimą pasisakė 90.8%, prieš — 7.3%. Apie 2% balsavimo lapelių pripažinti negaliojančiais. Taigi iš visų galinčių balsuoti, 68.7% reikalauja nedelsiant išvesti sovietinę kariuomenę. Kadangi referendumui praėti reikalaujama, kad pritarų bent 50% plius 1 balsas iš visų galinčių balsuoti, referendumas laikomas praėjusiu. Į šias preliminarias statistikas neįeina išseivijoje balsavusiųjų duomenys.

Ešelonų broliai, ešelonų sesės

Birželio 14-ąją Gedulo ir Vilties dienos minėjimas įvyko Naujojoje Vilnioje. Šioje geležinkelio stotyje prieš 51 metus prasidėjo daugelio Lietuvos sūnų ir dukrų tremties kelias.

Prie pernai pastatyto paminklo „Prarastoji karta“ su gelėmis, gedulo žvakutėmis atėjo gyvi išlikę politiniai kaliniai, rezistentai, tremtiniai, artimieji.

Vilniaus politinių kalinių ir tremtinių bendrijos pirmininkas Stasys Žukas, Aukščiausiosios Tarybos deputatė Nijolė Ambrazaitė, VLIKo vicepirmininkas Pilypas Narutis, kiti minėjimo dalyviai kalbėjo apie mūsų valstybės okupaciją ir dėl jos patirtas žmonių kančias. Kalbėjusieji pasmerkė tuos, kurie talkino okupantams.

Gedulo ir Vilties diena paminėta daugelyje Respublikos miestų bei miestelių. Lietuvos bažnyčiose buvo aukojamos šv. Mišios.

Kariuomenės tragedijos minėjimas

Vakar Gedulo ir Vilties diena, į Kauną suvažiuojo gyvi likę buvusios Lietuvos Respublikos kariuomenės kariai — karininkai, puskarininkiai, eiliniai. Krašto apsaugos ministerija ir Lietuvos atsargos karininkų sąjunga surengė Lietuvos kariuomenės tragedijos minėjimą. Prisiminti ir pagerbti nuo kulku žuvę, lageriuose ir tremtyje mirę kariai.

Tarptautinių santykių institutas

Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių institutas — pirmoji Lietuvos diplomatinė akademija. Rugsėjo mėnesį institute pradės mokytis 50 studentų, kurie po dvejų metų gaus tarptautinių santykių specialistų diplomus. Institute daugiausia dėstys Lietuvos dėsytotojai, bus kviečiami vizitaujantys užsienio profesoriai.

Respublikos pramonės statistikos veidrodyje

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, per penkis šiuo metų mėnesius Respublikos pramonės imonės pardavė bilijoną rublių vertės produkcijos. Tai palyginamomis kainomis mažiau, negu pirmajam per tą patį laikotarpį. Pagrindinė priežastis —

mažėjančios gamybos apimtys. Daugiau kaip pusė pagamintos produkcijos atiteko vidaus rinkai, apie trečdalis — Estijai, Gruzijai, Latvijai ir Nepriklausomų Valstybių Sandraugos respublikoms.

Per penkis šiuo metų mėnesius pardavimo kainos vidutiniškai pakilo 12.9 karto. Tuo tarpu kuro pramonės produkcija pabrango 47 kartus, chemijos ir naftos pramonės — 30 kartų.

Pranciškonų pasauliečių ordino kongresas

Birželio 13 d. Kretingos Šv. Mergelės Marijos bažnyčios šventoriuje iškilminga procesija prasidėjo šeštasis Pranciškonų pasauliečių ordino Lietuvoje kongresas. Į jį suvažiuojo tretininkai iš įvairių Respublikos vietovių — 14 kongregacijų, šiuo metu jungiančių per 700 narių, atstovai.

Lurde, po atviru dangumi, šv. Mišias koncelebravo Telsių vyskupas Antanas Vaičius, jam talkino monsinjoras Alfonsas Svarinškas, Lietuvos bažnyčių kunigai.

Miesto kultūros namuose įvyko kongreso konferencija. Į susirinkusiuosius kreipėsi garbūs svečiai iš Romos — Pranciškonų pasauliečių ordino dvasinis asistentas Carl Schaffer ir generalinė ministrė Emanuelle de Nunzio.

Sekmadienį — švento Antano Paduviečio atleidimo dieną per šv. Mišias tretininkams buvo suteiktas popiežiaus palaiminimas.

Danų leidyba Lietuvoje

Lietuvos kultūros ir švietimo ministerijoje lankėsi Danijos leidybos biznio atstovų grupė. Buvo tariamasi kurti bendras imones: danai pateiktų šiuolaikinę technologiją, o lietuviai — gamybinius plotus, darbo jėgą, specialistus. Leidyba Danijoje pagal savo mastus yra antroji pramonės šaka po maisto pramonės. Tačiau nedidelė naujų dardis rinka verčia ieškoti naujų veiklos krypčių. Viena iš jų — Rytai. Šia kryptimi, svečių nuomone, galima būtų sėkmingai realizuoti bendrus Lietuvos ir Danijos poligrafijos biznio projektus.

Česlav Miloš Lietuvoje

„Laikau save dviejų šalių ambasadoriumi“, — pareiškė Nobelio premijos laureatas Česlav Miloš Varšuvos žurnalistas, sustojęs čia po vizito Lietuvoje, pakeliui į tarptautinį poezijos festivalį Londone.

„Aplankiau Lietuvoje gimtąsias vietas, bažnyčią, kurioje buvau krikštytas. Su Kėdainiais esu susietas tiek iš tėvo, tiek iš motinos pusės. Visiškai netikėtai tapau Kėdainių garbės piliečiu, po to ir Lietuvos respublikos garbės piliečiu. Tai mane ipareigoja“, — pasakė lenkų poetas Česlav Miloš.

Apie turizmą Baltijos valstybėse

Šiomis dienomis gautas VVTO 1992 m. balandžio mėn. informacinis biuletenis „VVTO naujienos“ Nr. 4, kuriame pirmą kartą rašoma ir apie turizmą Baltijos valstybėse:

Sekmadienį birželio 14 d., per Rio de Janeiro mieste vykusios konferencijos dėl aplinkos ir vystymosi uždarymą, konferencijos vadovas Maurice Strong (kairėje) ir JT Generalinis Sekretorius Boutros Boutros-Ghali ploja Brazilijos prezidentui Fernando Collor de Mello (dešinėje) po jo užbaigtosios kalbos. JT Gen. sekr. Boutros-Ghali savo baigiamajame žodyje pareiškė, jog dabar jau 12 dienų trukusios diskusijos turės tapti veiksmais.

Dėl Rusijos kariuomenės buvimo Pabaltijo valstybėse

Pabaltijo respublikų prezidentų pareiškimas

Rio de Janeiro, birželio 13 d. — Lietuvos AT pirm. Vytautas Landsbergis, Estijos AT pirm. Arnold Ruutel ir Latvijos AT pirm. Anatolij Gorbunovs šiandien pasirašė bendrą pareiškimą dėl Rusijos kariuomenės buvimo Pabaltijo valstybėse. Pareiškime patvirtinama, jog yra ryšys tarp Rusijos Pabaltiečių derybų suirimo ir Rusijos kariuomenės veiksmų Pabaltijį. Rusų kariuomenės vadų provokacinės nuotaikos ir dekretai kelia pavojų civiliniam

saugumui ir nepaiso Lietuvos, Latvijos ir Estijos įstatymų.

Visi trys Pabaltijo respublikų vadai reikalauja nedelsiamo, visiško Rusijos kariuomenės išvedimo ir kad Vakarų ekonominė pagalba Rusijai būtų sąlygojama Rusijos politiniais ir kariniais veiksmais Pabaltijį. Landsbergis, Ruutel ir Gorbunovs patvirtino savo įsitikinimą, kad būtina išsaugoti tarptautinių santykių pagrindines normas ir kad Jungtinių Tautų nariai turi tai skatinti.

Pareiškimo tekstas

Trys Pabaltijo valstybės, po 50 metų (jų valstybių) aneksavimo atstačiusios savo nepriklausomybę, nepajėgė išgauti buvusios sovietinių dalinių, esančių Rusijos Federacijos jurisdikcijoje, išvedimo iš jų kraštų teritorijos.

Trys Pabaltijo valstybės — Estija, Latvija ir Lietuva — yra įsitikinusios, kad Europos Saugumo ir Kooperavimo Konferencijos (CSCE) narės valstybės karinės pajėgos neturi teisės būti dislokuojamos kitos CSCE narės valstybės teritorijoje be pastarosios leidimo. Jei tai įvyktų, tai būtų tolygu ginkluotos prievartos ir intervencijos pavartojimui, pažeidžiančiam Jungtinių Tautų Chartos principus, taip pat ir Helsinkio procesą.

Dėl to, Estija, Latvija ir Lietuva pareiškia:

• Ginkluotų pajėgų išvedimas ir abipusė gera valia yra pagrindinės svarbos ryšiuose su Rusijos Federacija;

dienai, kurios ekspozicija pasakoja apie didvyrišką partizaninį pasipriešinimą bolševikinei okupacijai.

Vyriausybė, siekdama paremti kūrėjus ir sudaryti jiems geresnes kūrybos sąlygas, nutarė papildyti nutarimą „Dėl maito režimo nustatymo asmenims“. Leidžiama išvežti: „licencijuojamus šiuolaikinius meno kūrinius — ne senesnius kaip 30 metų ir ne daugiau kaip 10 kūrinių. Už vežamus virš nustatytos normos šiuos kūrinius mokamas maitas — 100 procentų rinkos kainos“. (V. BU.)

• Jie apgailestauja, kad Rusijos derybininkai atsisako diskutuoti svarbiausią šio reikalo aspektą, būtent: išvedimo procesą.

Gali būti, kad yra ryšys tarp derybų proceso trukdymo ir Rusijos ginkluotų pajėgų veiklos Pabaltijo valstybėse. Rusų karinės vadovybės provokaciniai veiksmai, išleisti įsakymai, kurie yra grėsmingi civiliams, taip pat ir Estijos, Latvijos ir Lietuvos įstatymų nepaisymas verčia šiuo trijų kraštų vadus paskelbti sekančius reikalavimus:

• Visos Rusijos karinės pajėgos turi būti išvestos iš Pabaltijo valstybių trumpiausiu laikotarpiu;

• Šis išvedimas turi prasidėti nedelsiant;

• Vakarų ekonominė pagalba Rusijos Federacijai turi būti surišta su jos politine ir karine laikysena trijose Pabaltijo valstybėse.

Mes esame įsitikinę, kad tai nėra išimtinis reikalavimas, o vertėliai yra taikomas užtikrinti elgesio normas, kurios turi būti išlaikomos tarptautiniuose santykiuose. Tokiu elgesiu turi būti įkveptos ir vadovautis pirmiausia Jungtinių Tautų narės valstybės.

Mes išreiškiame viltį, kad Rusijos dar nepasidėjusio ginkluotų pajėgų ištraukimo iš Pabaltijo valstybių problemai Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius ir Saugumo Taryba, o taip pat ir G-7 kraštai suteiks atitinkamą dėmesį.

(Pareiškimą birželio 13 d. Rio de Janeiro mieste Jungtinių Tautų Konferencijoje apie Gamtą ir Vystymą pasirašė visi trys Pabaltijo valstybių prezidentai).

Rinkimai į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą

Vilnius, birželio 9 d. — Lietuvos Aukščiausioji Taryba nutarė praveisti rinkimus į Naują parlamentą tarp š.m. rugsėjo mėn. pabaigos ir lapkričio mėn. pradžios. Tą pačią dieną bus ir referendumas dėl naujos konstitucijos projekto. Jei iki to laiko Aukščiausioji

IŠEIVIJOS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629

TELEFONAS (312) 585-9500

TELEFAKSA (312) 585-8284

Ekonominė pagalba Rusijai turi būti sąlygojama kariuomenės išvedimu

Washington, DC, birželio 12 d. — Tiek Atstovų rūmuose, tiek ir Senate einantys įstatymų projektai ekonominei pašalpai Rusijai nėra surišti su Rusijos kariuomenės išvedimu iš Pabaltijo valstybių. Ekonominės pagalbos Rusijai surišimas su jos kariuomenės išvedimu iš Pabaltijo yra toks pat svarbus reikalas, kaip šių kraštų nepriklausomybės pripažinimas, pareiškė Lietuvos Bendruomenės valdžios reikalų raštinė Washingtone ir tad kviečia lietuvius skambinti savo atstovams ir senatoriams prieš birželio 18 d. šiuo telefonu: (202) 224-3121. Šiuo numeriu skambinant galima savo norą pareikšti kiekvienam JAV Kongreso nariui.

JAV Senato projektui (bill) S. 2532, kuriame pagalba Rusijai nėra nieku sąlygojama, ir kuriame neminima kariuomenė Pabaltijį, senatoriai DeConcini ir Pressler stengiasi praveisti priedą — amendment. Šiuo me-

tu šį atitaisymą jau remia senatoriai Riegle, D'Amato ir Helms. Kad amendmentas praeitų reikia 51 senatoriaus paramos — co-sponsors. Tad būtina savo nuomone išreikšti savo senatoriams.

JAV Atstovų rūmuose jų Užsienio reikalų komitetas yra paruošęs Rusijai pagalbos projektą HR 4547. Nors čia minimas Rusijos kariuomenės išvedimas iš Pabaltijo kaip JAV siekis, pagalba nėra sąlygojama kariuomenės išvedimu. Kong. Richard Durbin pristatė HR 5282, kuriame ekonominė pagalba Rusijai yra sąlygojama reikšmingu progresu Rusijos kariuomenės išvedime iš Pabaltijo valstybių reikale. H.R. 5282 projektą (bill) jau remia šie kongresmanai: Barney Frank, Barbara Kennelly, Dennis Hertel, Edolphus Towns, Bill Sarpalius, Bob Traxler, Tom Lewis (FL), Tim Penney, Bob Borski, Pete Visclosky, Harris Fawell.

TRUMPAI IŠ VISUR

— Presbiterijonų Bažnyčia JAV, savo visuotiniame suvažiavime Milwaukee, WI, sugriežtino savo poziciją dėl abortų, dabar jau nebekalbėdami apie abortus, kaip moters teisę pasirinkti, o jau kaip blogiausios išeities sprendimą. Jie vienok 3:1 santykiu atmetė mažumos pasisakymą, jog abortai visais atvejais esą „nepateisinama nuodėmė Dievo akys“.

— Atstovų rūmai, svarstydami 1993 metų Gynybos departamento biudžetą, nubalsavo sumažinti JAV dalinius Europoje daugiau, negu Pentagonas buvo suplanavęs. Taip pat nutarta reikalauti, kad už išlaidą amerikiečių dalinių užsienio kraštuose, su didesnėmis lėšomis prisidėtų tų kraštų vyriausybės.

— Raleigh miesto ligoninės vadovybė išleido pareiškimą, jog Šiaurės Carolinos valstijos senatorius Jesse Helms gerai laikosi po jam padarytos arterijų operacijos ir pakeisto vieno širdies vožtuvėlio. Šis senatorius visada grynė ir dabar tebegina Lietuvos reikalus ne tik Senate, bet ir visur viešose forumuose.

Taryba nepriims naujos konstitucijos, tą dieną referendumu balsuotojai gaus pasirinkti vieną iš dviejų konstitucijos versijų. Aukščiausioji Taryba taip pat buvo ipareigota iki birželio 30 dienos parengti naujus rinkimų įstatymus ir parinkti konkrečią datą rinkimams.

Lietuva — Bulgarija 117:64

Ibizos sala, Ispanija, birželio 15 d. — Vakar vakare čia vykusiose pirmose rungtyne Lietuvos olimpinė krepšinio rinktinė įtikinančiai laimėjo prieš Bulgariją ir užsitikrino teisę šiandien žaisti finale prieš Ispaniją. Antrose rungtyne ispanai lengvai nugalėjo anglus 94:81 santykiu. Tenka pažymėti, kad trys geriausi ispanų žaidėjai šias rungtynes išsėdėjo nežaisdami. Prieš bulgarus Lietuvos geriausi šauliai buvo Markčiulionis su 22 taškais, Sabonis — 20 tšk., Karnišovas — 16, Kurtinaitis — 15 ir Einikis — 11 tšk.

— Latvijoje tęsiasi naftos produktų trūkumas, pasakė ministras pirmininkas Ivars Godmanis, nes pramoto iš Rusijos gauti tik 70% reikalingų naftos produktų. Maskvoje latviai susitarė, jog už maistą, teikiama jų teritorijoje esantiems sovietų kareiviams, bus atlyginta alyvos produktais iš Rusijos. Dėl benzino stokos yra drastiškai sumažinti lėktuvų skrydžiai iš Rygos aerouosto, taip pat ir transportacija autobusais.

— Sarajeve serbai apšaudė iš pasalų Raudonojo kryžiaus autobusa, kuriame buvo nušautas daktaras ir šeši medicinos asistentai, kurie padėdavo slaugyti ir gydyti sužeistuosius kroatus.

— Kinijoje 1989 metais įvykusių demonstracijų studentai buvo ir yra žiauriai kankinami, laikomi tamsiose kamerose ir protinių ligų institucijose, pranešė dabar New Yorke veikianti Azijos tautų žmogaus teisių komisija, kuri išleido 180 puslapių leidinį. Jame rašoma, jog buvo suimta daugiau kaip tūkstantis asmenų.

Jelcinas nori tikrų sienų

Maskva, birželio 10 d. — Televizijoje transliuotame interviu prezidento Boris Jelcinas pareiškė, kad Rusijai reikia tikrų valstybinių sienų su buvusiomis Sovietų Sąjungos respublikomis, ypač su Pabaltijo valstybėmis. Jis sakė, jog reikia sukurti tokią munitingą sistemą, kuri sustabdytų nelegalių prekių keliavimą iš Rusijos. Valstybinės sienos reikia aiškiai pažymėti ir paskirti specialius dalinius ją patruliuoti. Duotame interviu jis skundėsi: „Slapti užsienio agentai dabar įvažiuoja netrukdomi į Pabaltijo kraštus ir iš ten vyksta tiesiai į Rusiją“.

KALENDORIUS

Birželio 16 d.: Adelė, Benas, Julita, Tolminas, Jūras.
Birželio 17 d.: Adolfas, Dalgantas, Laura, Liudgailė.

ORAS CHICAGOJE

Saulė teka 5:15, leidžiasi 8:27. Temperatūra dieną 80 F (26 C), naktį 62 F (16 C). Į pavakare — galimybė lietaus.

KELIAS Į SVEIKATĄ

NESIRGTI IR SVEIKTI PAJĖGUMO UGDYMAS
KELIAS Į SVEIKATĄ, 6515 So. California Ave., Chicago, Ill. 60629
JONAS ADOMAVIČIUS, M.D.

KAIP SILPNUMAS UŽEINA IR PRAEINA, BET JO PRIEŽASTIS NEPRANYKSTA

Klausimas. Mano vienos rankos pirštai staiga lyg sustingo – jų sulenkti negalėjau kurį laiką. Purčiau, kračiau, į stalo galą mėginu padaužyti – vis tas pats – lyg negyvi. Tik po paros jie vėl tapo mano. Kas čia per daiktas?

Atsakymas. Tai smegenų ar į smegenis einančių kakle arterijų priskretimas. Dar negalutina cholesteroliu prisipildęs arterijos spindis dar labiau sumažta, kai atsiranda arterijų laikinas susitraukimas – spazmas. Tada vienos smegenų dalies ląstelės, kurios valdo Tamstos tos rankos pirštus, laikinai negauna pakankamai maisto, ypač degulnio – oksigen, todėl ir apsilpsta, nes be maisto smegenų ląstelės nedirba ilgiau, kaip kelias minutes. O kai spazmas praeina – aptirpimas liaunasi, nes dar nemirusios, tik atsilpusios smegenų ląstelės vėl atsigauna ir savo darbą tęsia mums nieko apie tai nežinant. Sužinoje tik tada apie tą ląstelių veiklą, kai jos pasilpsta. Tokį reiškinį medicina vadina laikinu mažakraujystės priepuoliu. Transient ischemic attack, TIA. Jis visai praeina po 24 valandų; daugelio tokių atakų trukmė trumpesnė negu 15 minučių, gi 60-70% jų pasitaiko po vienos valandos.

Svarbu žinoti, kad sklerozė – visur esamų arterijų priskretimas, vystosi pamažu, neįtamtai. Tik, kaip, nelyginant aną perkrautą kuprunagarį vienas šiaudas paklupo, taip gerokai priskretusių arterijų spazmas parklupo pirštų, ar visos vienos kūno pusės veiklą.

Nuo parvartusio dėl perkrovi kuprunagario negana šiaudą nuimti – reikia nepakeliamą naštą nuo jo nugaros nuversti, tada jis atsistoti galės ir toliau keliaus. Panašiai ir mums reikia elgtis, kad ir laikinai pasilpus vienos kūno pusės kuriai daliai – rankai, kojai ar veido pusei; arterijų spazmų praėjus, kūno pasilpusiai daliai atsigavus, reikia šalinti tą „kuprunagarišką“ naštą – tą arterijų spindžio priskretimą cholesterolio. Būtinai tokią kovą su skleroze dar šiandien pradėkim, nes kitaip – tikras dalykas, netrukus būsim ištikti visiško stroko – vienos kūno pusės paralyžiaus.

Tai sunkus darbas įpratėliui persivalgyti ir visai sava sveikata nerūpinti – nieko gero sklerozei pažaboti nedarant, o vien tik be pastangų norint sveiku būti. Tai nemiegant sapnavimas, nes be pastangų gėris neįsigyjamas. Jis būtinas norint gyventi. Toks vienos kūno dalies aptirpimas dažniausiai yra perspėjimas – pirmas skambutis, kad ateina audra – tikras vienos kūno pusės paralyžius – strokas. Ir jis netrukus ateina, jei iš priskretusių smegenų ar kaklo arterijų priskretimas nešalinamas, o toliau snaudžiama, kol nelauktas svečias pusę kūno atima ir žolele persivalgėli – besotį apsilėdėli paverčia.

Liaukimas manę, kad tik kitas bus suparalyžuotas, o ne mes.

Tas laikinas smegenų arterijų spazmas sukelia laikiną, vietinį smegenų ląstelių pasilpimą –

neurologic deficit, kuris po dienos kuriam laikui praeina; dažnai jis trunka tik kelias minutes; kitais atvejais, jis silpnėja ir po vienos valandos praeina.

Nors toks laikinas ir grėsmingų neatrodąs smegenų arterijų susitraukimas, vienok jį reikia laikyti pavojingu dėl abiejų smegenų ląstelių ir širdies raumens apmirimo – infarkto, kuris gaunamas arterijoms gaminant išsikišus cholesteroliu.

Kartais sunku atpažinti tą laikiną smegenų bekraujystę, nes neurologiniai reiškiniai esti įvairūs, atsistatantieji ir evanescent. Jie ypač tikrai esti pas vyresnius, kurie prieš tai gali turėti kitokias neurologines negeroves; tokie kartais negali gydytoji detalai išaiškinti savo turimus nusikundimus.

Todėl gydytojui yra gera proga išgelbėti tokį pacientą nuo didesnio stroko, nuo prieglaudros ar mirties. Gavęs tokį su pasilpusia kūno puse ar kuria kūno dalimi pacientą, gydytojas greit orientuojasi ir ima veikti.

Pirmiausia gydytojas diagnozuoja ligonio ligą, remdamasis ligos istorija, kurią ligonis turi aiškiausiai atpasakoti; tada ligonis apžiūrimas-istiriamas; aptiriamos kitos, tokį paralyžį sukelti galinčios ligos (diferencial diagnosis) ir pratomas gydymas, apsaugos priemonės ir įvertinama tos ligos išeitis-prognozė.

Kokia to laikino paralyžiaus reikšmė?

Vienos kūno pusės paralyžius – strokas savo smarkumu yra trečia po širdies atakos ir vėžio amerikiečių marinantį liga. Tas strokas yra suaugusiųsios labiausiai luošinanti negerovė; Amerikoje kasmet ištinkanti beveik pusę milijono žmonių.

Lietuviai irgi nėra apsaugoti nuo stroko, jei jie laiku nesi-saugoja-nakvoja su skleroze, o tikisi, kad kitą strokas ištiks, o ne ji. Tai baisus apsilėdimas. Jo turime atsikratyti ir per išmintingumą ir apšvieta imtis dar trečdalis gavusių praeinantį žudantį giltinei dantis išmušti ir jos dalgio ašmenis nevertojamai atšpinti.

Štai ji. Vienos kūno pusės bet kurios dalies praeinantį pasilpimą yra ateinančio visiško paralyžiaus – stroko atakos prieš patikimiausias ženklas, nors ne visada prieš stroką – o tik 20% atsitikimais pasireiškia; apie trečdalis gavusių praeinantį kūno dalies pasilpimą pacientų sulaukia visiško stroko laike 5 metu.

Pavojingiausias laiko tarpas gauti pilną stroką yra tuojau po aptirpimo-pasilpimo vienoje kūno pusėje kokios kūno dalies; 20% pacientų gauna pilną stroką po mėnesio, o 50% jų sulaukia stroko po vienu metu.

Taigi, aptirpimas-pasilpimas vienoje kūno pusėje kurios kūno dalies yra gera proga išvengti visiško paralyžiaus – stroko.

Čia ir yra kiekvieno lietuviu svarbioji veikla. Kol dar stroko neturi, pradėk jo saugotis atitinkama veikla. Ji būtinai pradėtina ne už metų – kitų, o dabar – šiandien!

Štai tokie apsilėidimo sveikatos srityje faktai. Iš Lietuvos atvyksta užsidirbti dažnas mūsų žaliukas. Tikisi kiek žaliukų sutaupęs nusiųsti namiškiams. Tokiam sveikata – paskutinėje vietoje. Visi jie yra dori, darbštūs, kitam padėti pasirengę kiekvienu metu. Na, ir katastrofa po katastrofos tokius lydi. Štai vienas krenta nukraujavęs iš viduriuose žaizdos, kurią iš Lietuvos atsivežė ir nesitvarkė, kol perkūnas netrenkė. Kitas, su riebiu krauju iš prigimties, Amerikoje atsivimui kerta abiem žandais dėras, kumpius, trynius, kiaulieną... tai skanu, kaip niekada! Na, ir staiga gulasi ant menčių, visiems skausmą sukeldamas. Kitas, gerokai bulvėmis Lietuvoje pilvą išgavęs, niekada savo kraujo riebumo nesitikirinė, staiga sulaukia svaigulio, vienos galvos – kaklo pusės aptirpimo; o paskaitęs „Drauge“ apie stroko apraiškas, kreipiasi pas gydytoją. Ištyrus kraują, jame cholesterolio arti 300. Jis, gavęs slaugyti senelį, gana gerai apmokamas, gali viską prarasti, jei ir toliau taip su sava sveikata elgsis.

Tegul tie dabartinio lietuviško gyvenimo pavyzdžiai sukretia kiekvieną iki šiol apsilėdėli ir padeda jam nusiteikti geriau sava sveikata rūpintis, ypač užbėgant už akių vienos kūno pusės paralyžiui – strokui bei širdies atakai.

Dabartinė medicina gali daug talkinti užbėgime mirtinai negerovei už akių. Tik nusiteikime ta talka pasinaudoti. Čia jau minėta, kad tas praeinančios cholesteroliu priskretimas smegenų arterijų spazmos yra labai svarbus; jis pranašauja ateinantį pilną stroką – vienos kūno pusės didesnį ar mažesnį paralyžį.

Antra to praeinančio smegenų arterijų spazmo reikšmė yra tokia: toks spazmas yra perspėjantis ženklas taip pat ir artėjančios širdies atakos – myocardial infarction, MI.

Faktas: po tokio spazmo (TIA) per sekantius penkerius metus mirtis (po 6% kasmet) ateina daugiausia dėl širdies atakos bei staigios mirties.

Dar daugiau: po minėto smegenų arterijų spazmo – TIA, per ilgesnį laiką, mirtingumas nuo širdies ligos yra 2,5 karto dažnesnis, palyginti su tokio spazmo nepatyrusiais.

Atsiminkime kiekvienas ir šį faktą: minėtas smegenų arterijų spazmas – TIA susijęs su širdies ataka, yra stipresnis už klasišką širdies arterijų sukeliamą kritinė angina pectoris.

Tik kai trys širdies raumens arterijos priskrenta cholesteroliu – triple – vessel coronary disease, tik tada toks širdies raumens arterijų priskretimas prilygsta pavojui, kurį sukelia minėtas praeinantį, priskretusiu cholesteroliu, smegenų arterijų spazmas.

Pirma diagnozavimas, o tik po to gydymas

Kai pagyvenusys – vyresnysis ar pensininkas gauna praeinantį neurologinį trūkumą (Kūno dalies apsilpimą), svarbu yra išskirti visas kitas priežastis, ne dėl arterijų priskretimo sudarančias vietinį smegenų ląstelių veiklos sutrikimą.

Kadangi po patirto praeinančio smegenų veiklos sutrikimo beveik visi nusiskundimai dingsta pacientui pasiekus gydytoją ar ligoninę, gydymas, paprastai, susideda iš apsaugos nuo sekancio stroko ar širdies atakos.

Žinokime, kad yra daug tokių arterijas neliečiančių ligų, kurios gali imituoti smegenų arterijų praeinantį spazmą, priklausomai šie šeši ligūstai: – dalinis priepuolis – partial seizure;

– sumažėjęs cukraus kiekis kraujyje – hypoglycemia;

– smegenų auglys – cerebral tumor;

– daugybinė sklerozė – multiple sclerosis;

– padidinto kraujo tirštumo būviai – hyperviscosity syndrome;

– padidintą kraujo krešėjimą sukeliančios negerovės – hypercoagulable states (hematologic disorders).

Patyrus praeinantį galvos smegenų arterijos susitraukimą – spazmą – TIA, reikia išsiaiškinti, kurioje vietoje – priekinėje ar užpakalinėje smegenų ar kaklo (į smegenis kraują nesantį) arterija yra pakenkta cholesteroliu.

Nasličių šeima Kaune: motina Aldona Raižytė su šešiais našliais. G. Mackonio nuotr.

SUSIJUNGIMAS SU LIETUVA PASAIS IR KVIETIMAIS

ALGIS ŽUKAUSKAS

Paskutiniai Lietuvos himno žodžiai užtampa mūsų himną, kuris 50 žodžių sutraukia Vinco Kudirkos politinių idealų programą lietuvių tautai.

Dauguma išeivių nuo 1944 metų laukė, rūpinosi ir dar-
TIA.

Daugelyje atsitikimų tinkama mediciniška istorija, ligonio mediciniškas apžiūrėjimas ir atitinkantys mediciniški tyrimai ne tik išskirs nearterinį negerumą, bet ir padės išryškinti patologiskai fiziologinę būklę.

Gydytojas tuojau privalo nustatyti tinkamą diagnozę, nes tai yra gyvybinės svarbos. Mat, tokios ligos, kaip sumažėjęs cukraus kiekis kraujyje – hypoglycemia, ar smegenų apvalkalo kraujo išsiliejimas – subdural hematoma, reikalauja skubiausio gydymo. Dar to negana, be šitokio diagnozavimo, galima pakenkti ligoniui, pradedant gydyti smegenų arterijų dėl priskretimo mažakraujiskumą – ju spazmą su prieš kraujo krešėjimą – antikoagulant ir prieš kraujo plokštelių sulipimą – antiplatelet vaistais.

Štai ligos, kurios sukelia panašius reiškinius, kaip ir smegenų arterijų laikinas spazmas. Jų yra dvi rūšys: 1. Arterijas apimančias ir 2. Arterijų neliečiančias.

Prie pirmųjų – arterijas liečiančių ligų, priklauso šios: migrena; smegenų arterijų plyšimas – apopleksija – cerebral hemorrhage; arterijų liguistas išsivystymas – vascular malformation, kraujo išsiliejimas tarp smegenų apvalkalų – subdural hematoma; smegenų arterijos skilimas – cerebral arterial dissection; smegenų arterijos uždegimas – cerebral arteritis; širdies sutrikimai; vilkligė – lupus erythematosus; raiščio raumens vietos pakitimas – fibromuscular dysplasia ir dvi retesnės ligos: Moya Moya disease ir Subclarian steal syndrome

Prie kraujagysles neliečiančių ligų, kurios gali imituoti smegenų arterijų praeinantį spazmą, priklausomai šie šeši ligūstai: – dalinis priepuolis – partial seizure;

– sumažėjęs cukraus kiekis kraujyje – hypoglycemia;

– smegenų auglys – cerebral tumor;

– daugybinė sklerozė – multiple sclerosis;

– padidinto kraujo tirštumo būviai – hyperviscosity syndrome;

– padidintą kraujo krešėjimą sukeliančios negerovės – hypercoagulable states (hematologic disorders).

Patyrus praeinantį galvos smegenų arterijos susitraukimą – spazmą – TIA, reikia išsiaiškinti, kurioje vietoje – priekinėje ar užpakalinėje smegenų ar kaklo (į smegenis kraują nesantį) arterija yra pakenkta cholesteroliu.

bavosi lietuvių tautos gerovės tikslui – Nepriklausomybės atstatymui. Tas tikslas yra pasiekiamas, nepaisant rusų kariuomenės dalinių, kurie negavo įsakymo išsikraustyti. Mūsų išeivijai, taip kaip visiems patriotams Lietuvoje, teberūpi, kad būtų raudonarmiečiai išeitę iš Lietuvos teritorijos.

Lietuvos respublikos vyriausybė ir jos diplomatai kiekviena proga to reikalauja, apie tai kalba, o išeivius kviečia į talką spausti pasaulio politikus ir kariuomenę kaip galima greičiau.

Nepaisant kaip ir kada ši raktiški bus ištraukta, mums, išeiviams lietuviams, verta pagalvoti apie deramą susijungimą su laisvę atgavusia valstybe tarpusavio ryšiais. Mūsų pastangos atnešė vaisius, todėl per tuos ryšius mes norime susilaukti bent simbolinio pasitenkinimo už savo pastangas.

Pirmas atpildas, kuris paskatintų išeivijos motyvumą, būtų Lietuvos respublikos užsienio pasas, kad įvažiavimas į savo kraštą būtų malonumas, jį parodant sienos sargybai. Šiam pasui gauti tereikia pareiškimo ant teisingos formos, gimimo metrikų arba turimo dokumento kopijos, dviejų nuotraukų pasui ir 25 dolerių mokesčio. Kad nereiktų ieškoti pareiškimo formos, būtų patogų, kad mūsų laikraščiai atspausdintų pavyzdį.

Antras jau sudėtingesnis atpildas būtų Lietuvos pilietybės ir paso suteikimas lietuviams išeiviams ir lietuviškai kalbantiems jų vaikams, kurie to prašytų.

Trečias atpildas, kurį Aukščiausioji Taryba ir Lietuvos vyriausybė turėtų stipriau deklaruoti, tai kvietimas grįžti į Lietuvą apsigyventi to norinčių išeivius.

Ketvirtas dalykas, kuris labai padėtų pripažinti išeivių pastangas, būtų jų gausesnis parinkimas atstovauti Lietuvos respublikai diplomatiniuose postuose, kuriuose jų pranašumas bent šiuo metu viršija mažiau kompetetingus pasiuntinius iš tėvynės. Talentas ir patyrimas gali Lietuvai padėti daugiau negu pėckiojimas be patirties.

Iš tikrųjų šie atpildai turėtų daugiau vertės, suteikdami išeivijai didesnį pasitenkinimą ir vienybės pajutimą, negu buvusių nuosavybių sugražiimas. Dauguma išeivių ne ta n dirbo ir kovojo, kad atgautų namus ar ūkius, bet kad atgautų Lietuvai laisvę ir galėtą ta laisvę išauginti.

Kiek liečia išeivijos motyvumą, anksčiau išvardintų atpildų skatinamoji galia būtų stipresnė už visus kitus veiksnius. Bent pusę išvardintų atpildų Lietuvos vyriausybė gali panaudoti be jokių naujų įstatymų vien tik deklaracijos būdu.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, Legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of Legal Holidays as well as Dec 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: 80.00. Foreign countries \$90.00.

Postmaster: Send address changes to Draugas – 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytuvo adreso, gavus iš jo mokesį, atžymima, iki kada yra užsimokejęs.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto			
	metams	½ metų	3 mėn.
U.S.A.	\$80	\$45	\$25
Kanadoje ir kitur (U.S.A. dol.)	\$90	\$50	\$30
U.S.A. savaitinis (šešt. laida)	\$45	\$30	\$25
Kanadoje ir kitur (šešt. laida)			
U.S.A. dol.) savaitinis	\$50	\$30	\$25

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00; šeštadieniais nedirba.

• Redakcija straipsnius taisy savo nuožūra. Nesunaudotų straipsnių nesaugo. Juos grąžina tik iš anksto susitarus. Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos prisiunčiamos gavus prašymą.

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
 AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
 166 East Superior, Suite 402
 Valandos pagal susitarimą
 Tel. – (312) 337-1285

DR. LINAS J. BARTUŠKA
 DANTŲ GYDYTOJAS
 Praktika su Dr. P. Toussaint
 10835 S. Western Avenue
 Chicago, IL 60643
 Tel. (312) 238-1133
 Valandos pagal susitarimą

DR. VIJAY BAJAJ, M.D., S.C.
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 SPECIALYBĖ – širdis, plaučiai, kraujo spaudimu, artrito ir kraujos ligos.
 Sėkmingas sušūnimas tiesiog i Medicare
 Priklauso Holy Cross ir Christ ligoninėms
 2434 W. 71 Street, Chicago
 Tel. (312) 434-6840 (veikia 24 val.)
 Pirm., antr., ketv., penkt. nuo 12 iki 6 v.v.

DR. FRANCIS MAZEIKA
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 4286 W. 93rd St.
 Val. pagal susitarimą; pirm. ir ketv. 12-4 6-9; antr. 12-6; penkt. 10-12; 1-6.

DR. A. B. GLEVECKAS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 SPECIALYBĖ – AKIŲ LIGOS
 3900 W. 95 St. Tel. (708) 422-0101
 Valandos pagal susitarimą
 Pirm. 3 v. p.p.-7 v.v., antr. 12:30-3 v.p.p. trečd. udarytas, ketv. 1-3 v.p.p., penkt. ir šešt. 9 v.r.-12 v.p.p.

DR. Y. CHRISTOPHER CHIU, M.D.
 CESAR J. HERRERA, M.D.
 Širdies ir Kraujagyslių Ligos
 Valandos pagal susitarimą

DR. ALGIRDAS KAVALIŪNAS
 Specialybė vidaus ir kraujo ligos
 Nechirurginis išsiplėtusių venų ir hemoroidų gydymas
 5540 S. Pulaski Road.
 Tel. (312) 585-2802
 Valandos pagal susitarimą
 Pirm., antr., penkt. 12-3 v.p.p., ketv. 2-7 v.v. Reikalui esant atvažiuoju ir į namus

DR. L. D. PETREIKIS
 DANTŲ GYDYTOJA
 9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
 1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
 Tel. (708) 598-4055
 Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
 Optometristas (Kalba lietuviškai)
 Tikrina akis, prietaik akinius
 2618 W. 71st St.
 Tel. (312) 737-5149
 Val. pagal susitarimą
 Palos Vision Center, 7152 W. 127th St.
 Palos Hgts. Ill. ketv. val. 3-6 v.v.
 Tel. (708) 448-1777

DR. LEONAS SEIBUTIS
 INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
 2650 W. 63rd Street
 Val.: antr. 1-4 v. p.p. ir ketv. 2-5 v. p.p. Šešt. pagal susitarimą
 Kabineto tel. (312) 776-2880.
 Rez. (708) 448-5545

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
 Specialybė – Vidaus ligų gydytojas
 Kalbame lietuviškai
 6165 S. Archer Ave. (prie Austin)
 Valandos pagal susitarimą
 Tel. (312) 585-7755

KURIŲ NEGALIMA UŽMIRŠTI

Birželio 15-tą dieną (1940 m.) prasidėjusi Lietuvos okupacija tebuvo įžanga į apokaliptinio žvėries siautėjimą. Iš visų pakampių išlindo įvairūs gaisrai, kurie iki tol dienos šviestos bijojo. Daugelis iš jų buvo lietuviai, kurie atsiliepdami už šimtmečių valgytą lietuvišką duoną, parodė savo neapykantą. Ir būdami mažuma, pradėjo griauti visa tai, kas buvo lietuviška. Nereikia užmiršti, kad buvo ir lietuvių, kurie duobkasių darbą atliko. Bet daugelis iš jų buvo vadinamieji „inteligentai“: rašytojai, poetai, menininkai ir jais panašūs, kurie su įnirčia griovė tai, prie kurios kūrybos net patys anksčiau buvo prisidėję. Dalis jų „prisiplakėlių“ už atpildą vėliau patys pateko į Sibirą, kur turėjo progos savo veiklą apmąstyti.

Visą kraštą užgūlė tamsi naktis. Nutilo lietuviškos dainos, tik iš garsiakalbių skambėjo „Katiūša“ ir kitos rusiškos melodijos. Net ir kaimuose, kur šeštadieni vakarais skambėdavo dainos ir verkė armonikos, buvo slogi tylą, kadangi kamiečiai pajuto visą priespaudos svorį. Visokie agitatoriai, kurie po kaimus važinėjo, apie maisto pristatymą ir sabotazą tekalbėjo. Lietuvis kaimietis, nors ir mažamokslis, turėjo geresnė nuojautę dėl mūsų inteligentijos. Kaimiečiai labai greitai suprato, ką jiems naujoji santvarka žadėjo. Nors dar buvo kalbama, kad tik „liaudies priešai“ įvairius gaudus skleidžia, tačiau, kurie akis turėjo, tai matė, kad „kolchozine“ santvarka artėjo, o su ja neišvengiamai ir skurdas.

Vadinamoji valdžia ir atėjūnai žinojo, kad jų santvarka žmonėms yra svetima ir nepriimtina. Žinodami, kad žmonių j savą pusę nepatruks, griebsių smurto ir teroro veiksmų. Pradėjo dingti naktimis žmonės, apie kuriuos nebuvo galima nė pasiteirauti. Įstaiogose ir darbovietėse žmonės buvo apklausinėjami, kamantinėjami, anketų pildymai ir sąrašų sudarinėjimai. Visi jautė, kad kažkas atsitikė turėjo. Sklido gandai žmonėse apie galimą karą. Beveik visi išsiskyro komunistus ir jų pataikūnus) laukė karo, kaip gėrvės lietaus, kadangi iš tos padėties kitokios išieties nebuvo. Tačiau niekam nė į galva neatėjo mintis, kokias direktyvas Maskva buvo davusi. Toks planas tegalėjo gimti sadištinėse galvose tu, kurių gyslose Atilos ir Tamerlano palikuonių kraujas tekėjo. Gal dėl to pasaulis mūsų suprasti negalėjo, kadangi toks planas jų galvose netilpo. Tad visą laiką tik apie nacių vykdytą „holokaustą“ tekalbėjo (ir dar tebekalba). Ta „holokaust“ reklama greičiausiai irgi tu pačiu smegenų sugalvota, kad nuo jų nusikaltimų dėmesys būtų kitur nukreiptas. O kad toks Kremliaus planas sėkmingai veikia, tai įrodė G. Bush, besilankymas Kijeve. Jis taip pat „holokaustą“ teminėjo. Visai „užmiršo“, kad nuo Kremliaus suplanuoto bado Ukrainoje mirė apie 7 milijonai žmonių.

Teisybę pasakius, ir mes patys nebūtume tikėję, jeigu kas nors būtų mums pasakęs, kas mūsų laukė. O laukė baiseni įvykiai, negu Mikaldos pradžioje buvo numatyta. Ir netikinčius įtikino, kad atsidarę pragaro vartai. Būtų bergėdžios pastangos bandyti tai aprašyti. Kas gali aprašyti motinos skausmą, kuomet kūdikis ant jos rankų miršta iš troškulio ir bado. Arba, kuomet jau mirusį kūdikį išplėšia iš motinos rankų ir išmeta pro vagono duris į stepę ar sušalusią taigą. Net ir Minchaelangelo Buonarroti genijus, kuris savo freskose **Seksto** koplyčioje pavaizdavo „iš rojųs ištrėmimą“ ir „Paskutinįjį teismą“, nesugebėtų to skausmo ir siaubo perduoti. Bent rašančiojo vaizduotėje, jeigu reikėtų tą skausmą vizualiniais perduoti, tai geriausiai perduotų E. Munch „Riksmai“. Ten pažiūrėjus, matyti tik siaubas ir riksmai!

Taip! Tik siaubas ir riksmai! Kuomet šimtai vagonų su moterimis, vaikais ir seneliais ir rytus ir nežinią dundėjo, kaip kitaip tai galime išreikšti? Reikia Senojo Testamento dainių, kad tas siaubo dienas apdainuotų ir į šventias knygas įrašytų, nes kitaip tautos užmirš! Nes jau ir dabar, kaip matome, užmiršo. Pasiziūrėję į „renginių kalendorių“, ką mes matome? „Smagi gegužinė“, aratoriai, kurie po kaimus važinėjo, apie maisto pristatymą ir sabotazą tekalbėjo. Lietuvis kaimietis, nors ir mažamokslis, turėjo geresnė nuojautę dėl mūsų inteligentijos. Kaimiečiai labai greitai suprato, ką jiems naujoji santvarka žadėjo. Nors dar buvo kalbama, kad tik „liaudies priešai“ įvairius gaudus skleidžia, tačiau, kurie akis turėjo, tai matė, kad „kolchozine“ santvarka artėjo, o su ja neišvengiamai ir skurdas.

Th. Merton

KOVA DĖL VILNIAUS

KAZYS BARONAS

Lietuvos mylėtojų draugija Lenkijoje 1991 m. išleido antrą „Lithuania“ laidą. Visi straipsniai labai aktualūs, tad pasirinkau šį kartą Longino Tomaševskio „Vilnius slaptose veiklose ir kovoje 1941-45 m.“ rašinį – prisiminimus, nes autorius rašo apie lenkų partizanų kovą Vilniaus krašte ir Vilniuje.

Autorius Longinas Tomaševskis gimė 1921 m. Vilniuje, inžinierius-mechanikas. Į slaptą veiklą įsijungė 1941 m., priskiriant jį prie Vilniaus igulų ginklu sandėlio. 1944 m. ryšininkas tarp Vilniaus ir „Pohoreckio“ grupės, nuo liepos 8 d. adjuntas ir rastiškos viršininkas maj. Olesinsko grupėje. Po „Aušros Vartų“ akcijos išvengė raudonosios armijos internavimo, grįžo į Vilnių, įsijungdamas į „Pohoreckio“ grupę. Repatriavo Lenkijon, gyveno Dancige ir Elblingon. L. P. parašė „Kronika Wilenska“ 1939-1941 m. (dvi laidos). Apdovanotas „Krašto armijos“ kryžiumi, partizanų kryžiumi ir Polonia Restituta ordinu.

Vokiškos okupacijos pradžia Vilniaus krašte bei stegimas karinės kovos sąjungos

Vokietijos kariuomenės įgyviavimas į Vilnių 1941 m. birželio mėn. 24 d. įvyko Stalino teroro bei vykusio prieš savaitę masinių trėmimų ženkle. Tad yra pilnai suprantama, kad vilniečiai vokiečius sutiko dideliu entuziazmu. Bolševikų bėgimas reiškė sovietinio siaubo pabaigą. Nepažįstamas buvo naujas okupantas, tačiau niekas netikėjo, kad jis gali būti blogesnis už komunistus. Rytinių pakraščių užėmimas buvo labai naudingas, kadangi beveik visa Lenkija buvo vokiečių okupuota. Tokiu būdu vėl pavyko Vilniaus krašto karinės kovos sąjungai užmegzti ryšius su Varšuva, nes bolševikų metu jie buvo beveik nutraukti. Nuo 1941 m. rugsėjo mėn. Lietuva kartu su Gudija įėjo į Ostlando sąstatą.

Neišsipildė Lietuvos viltis atkurti Vokietijos Reichui jos nepriklausomybę, ar bent karo laikotarpiui gauti plačią autonomiją. (Autorius toliau supažindina skaitytojus su generaliniais tarėjais, vadindamas juos kolaborantais, 80 tūkst. žydų išnaikinimu, daugiau kaip 20 tūkst. kitų tautybių, dau-

giausia lenkų.) Majoras Aleksandras Kżyżanowski (slapyvardžiai „Vesolowski“, „Smętek“), kuris po suėmimo plk. Suliko ejo Vilniaus apygardos komendantų pareigas, laimingai pergyveno sovietinę okupaciją. Tuoj pat, išėngus vokiečiams, pradėjo tvarkyti karinės sąjungos reikalus. Jau 1941 m. rugpjūčio mėn. į Varšuvą išvyko apygardos komendantas pasiuntinys dr. Jurgis Dobžanski. Jis grįžo po dveju mėnesių, atveždamas Kżyżanovskiui oficialų raštą t.y. jo paskyrimą Vilniaus apygardos komendantu, kartu pakeliant j papulkininkio laipsnį.

Plk. Kżyżanowski Vilniaus apygardą padalino į Vilniaus miestą (slaptažodis „Dwor – dvaras“) ir likusią Vilniaus krašto dalį „Pole – Laukai“. Nauja apygardos komendantūra pradėjo organizuoti srities komendantūras, atkreipdama dėmesį į naujųjų apmokymą ir ginklų telkimą.

1942 m. karinės kovos sąjungos buvo pavadinta „Armija Krajowa“ – krašto armija. Vilniaus apygardoje prasidėjo įtemptas darbas, pakeičiant iki šiol buvusią kadro organizaciją į masinę ir pritaikant ją naujiems uždaviniams, kadangi buvo laukiama vokiškos karo mašinos lūžio. Vyriausioji AK vadovybė nutarė sukilimą prieš vokiečius įvykdyti centrinėje Lenkijoje, o Vilniaus apygardai paliekant sparnų dengimą rytuose ir šiaurėje.

Netrukus Vilniaus krašte įsteigti keturi inspektoratai, kurie atitiko nepriklausomybės laikų apskrįčių ribas. Inspektoratai buvo atžymėti raidėmis – A, BC, F ir E. Šis paskutinis apėmė kaunišką Lietuvą (atrodo, kad partizanai buvo numatę užimti visą Lietuvą. K.B.) ir buvo žinoma pakauniškie kritimi (podokrong kowienki). Inspektoratų apylinkėse AK vadovybė steigė diversinius punktus, mokant savanorius žvalgybos darbų bei geležinkelio bėgių sprogdinimo. Juose vystėsi taip pat pirmi partizanų daliniai, taigi užuomazga būsimos AK brigados. Didelį vaidmenį prie apygardos komendantūros vaidino informacijos ir propagandos raštinė (Biuro informacijai ir propagandos), leisdama nuo 1942 m. dvisavaitinį „Niepodlegosc – Nepriklausomybė“ žiniaraštį.

Vokiečių okupuotose srityse jis skleidė tikėjimą į galutinę Lenkijos pergale, informavo apie karinę ir politinę padėtį, smerkė kolaboravimą.

1942 m. kovo mėn. Vilniuje buvo įsteigta Lenkijos vyriausybės apygardinė atstovybė (vadovavo Z. Fedorovič), kurios struktūra buvo panaši į buv. vaivadijos pareigas, padalinant Vilniaus apygardas dar į apskritys. Plačiai išvystytas švietimas, atkreipiant dėmesį ne tik į vidurinį išsilavinimą, bet taip pat slaptai veikiant Stepono Batoro universitetui.

1943 m. buvo lemtingi Vokietijai: vasario mėn. pralaimėjimai prie Stalingrado, gegužės mėn. Romelio armijos kapituliacija Afrikoje ir rugsėjo mėn. sąjungininkų įsikėlimas Italijoje. Tuo pačiu metu pasikeitė ir Lenkijos padėtis. Priežastis – greitas sovietinės armijos žygiavimas į Vakarų pusę ir tuo pačiu, pastatant Lenkijos rytinių sienų klausimą. Nelaimingoje Sikorskio-Moisikio sutartyje 1941 m. liepos mėn. 30 d. buvo neatžymėtas Lenkijos rytinių sienų klausimas, paliekant sovietams laisvas rankas.

1943 m. balandžio mėn. Sikorskis kreipėsi į Tarptautinį Raudonąjį Kryžių, prašydamas pasiūsti delegaciją į Katyną bei iširti ten masinius lenkų kariuomenės kapus. Sov. Sąjungos vyriausybė skubotai išnaudojo šią progą, nutraukdama visus santykius su Lenkijos vyriausybe, apkaltindama Žemėsplaukio vyriausybę melo propaganda, suduodant Sov. Sąjungai išdavikų smūgi, norint įsieti hitlerinei tironijai, šių žudynių tikrai kaltininkai. Sovietinės vyriausybės nuomone, ši Lenkijos vyriausybės priešiška propaganda turi labai aiškų tikslą – išreikalauti iš Maskvos teritorinių koncesijų, t.y. sovietinės Ukrainos, Gudijos ir Lietuvos. Tokiu būdu Maskva aiškiai parodė savo nusistatymą Lenkijos rytinių sienų klausimu. Nutraukdama santykius su Lenkijos vyriausybe ji tuo pačiu nusilpovė rankas, galėdama planuoti jau anksčiau paruoštą komunistinės Lenkijos struktūrą.

1943 m. birželio mėn. 30 d. Varšuvos Gestapo suėmė AK gen. Kazimierą Grotą Roveckį, o po kelių dienų, liepos mėn. 4 d. žuvo gen. Vladas Sikorskis. Vyriausiu vadu buvo paskirtas gen. Kazimieras Sosnkovski, min. pirm. pareigas pradėjo eiti Stanislovas Mikolaičik, krašto armijos vadu paskiriamas Tada Bor – Kamorovski.

Represijos bei baimė būti išvežtiems į Vokietiją privertė

jaunuolius bėgti į miškus. Jauni lenkai veržėsi į kovą. Tad laikas buvo pilnai pribrendęs išeiti į partizaninę kovą. Pirmas toks dalinys buvo įsteigtas 1943 m. ir rytus nuo Švenčionių, netoli Naručio ežero. Daliniui vadovavo karin. Antanas Bužinski (slapyvardis „Kmicic“). Kaimynystėje taip pat buvo sovietinis partizaninis dalinys, vad. prieš karą Lenkijos piliečio, Švenčionių ruso Markovo.

Sovietiniai daliniai savo veiklą pradėjo žymiai anksčiau lenkų. Jų pagrinda sudarė raudonarmiečiai, laimingai išgelbėję savo gyvybes nuo 1941 m. birželio mėn. suduoto vokiečių staiga smūgio. Pradžioje tie raudonarmiečiai slapstėsi miškuose, grobdami iš ūkininkų paskutinius maisto likučius.

Tačiau palaipsniui šios gaujos jungėsi į stiprius partizaninius dalinius. Jų vadovavimą perėmė tokiems veiksams gerai apmokyti ir parasiutais išmesti raudonarmiečiai. Pradžioje tų partizanų veiksmai buvo labai neplaningi, tuoj pat sulaukiant stipraus smūgio iš vokiečių pusės. Tokiu pavyzdžiu gali būti nušovimas netoli Švenčionių automašina važiuojusio vokiečio karininko. Vokiečiai atkeršijo, sušaudydami apie 1.200 lenkų ūkininkų.

Lenkai, turėdami tą patį tikslą – kovą su okupantu, priverė „Kmicicą“ užmegzti bendradarbiavimą su Markovu. Abu įvykdė keletą bendrų žygių. Pavyzdingas bendradarbiavimas baigėsi 1943 m. išdavikiškai nutraukiant visus santykius su lenkais. Markovas, panaudodęs apgaule, lenkų dalinį likvidavo, o „Kmicicą“ ir keletą jo artimiausių bendradarbių viešai sušaudė (Maskvos įsakymas – K.B.). Naručio tragedija nesulaikė tolimesnių dalinių organizavimo. Priešingai, lenkiška visuomenė Vilniaus krašte įsitikino, kad tik išplėtimas karinių dalinių ir jų veikla, gali išlaikyti lenkiškumą tose žemėse. Savanorių atplūdis pabaigoje 1943 m. leido įsteigti keletą tolimesnių partizaninių dalinių, kurių žinomiausia buvo „Lupaški“ ir „Gorale“.

Lenkiškų ir sovietinių dalinių santykiai buvo toli nuo normalių, nieko bendro neturėjo su glaudžiu bendradarbiavimu. Lenkų vadovybė siekė, kad ir maža „modus vivendi“. Rusai išnaudodavo bendradarbiavimą, kada jis atnešdavo jiems naudą.

Tokiu pavyzdžiu gali būti AK „Lupaški“ susirėmimas netoli Varnėnų su vokiečių daliniu. Nežiūrint didelių nuostolių, laimejimas atiteko lenkams.

Pasitraukę poilsui į Radziūjų kaimą, lenkai staiga buvo užpulti rusų. Lenkai turėjo pasitraukti už Strečankos upės.

Lenkiškų dalinių naikinimo įsakymas buvo gautas iš Maskvos. 1943 m. birželio mėn. 22 d. Gudijos KPCK gavo tokį įsakymą: „įvairių buržuazinių lenkiškų organizacijų egzistavimą reikia laikyti neteisėtu, kaip kišimasi į sovietinės Gudijos vidaus reikalus“. Buvo įsakyta įvairiom priemonėm kovoti su tais nacionalistiniais daliniais. Panašius įsakymus išleido Lietuvos ir Ukrainos KP. Kitas slaptas Stalino vardo brigados dokumentas įsakė sovietiniams partizanams nuginkluoti lenkų „legionierius“. Jiems pasipriešinus – sušaudyti.

Lietuvių-lenkų susitarinimo mėginimai

Vokiškos okupacijos pradžioje daugumas lietuvių buvo nusiteikę provokiškai, vildamiesi su Vokietijos laimejimu atgauti nepriklausomybę. Tačiau 1942 m. lietuvių tautoje daugiau ir daugiau buvo kalbama, kad Vokietija karą nelaimės. Prieškarinių laikų įvairių partijų veikėjai, įsijungę į nepriklausomybės kovą (ypač socialdemokratų ir liaudininkų) pradėjo steigti konspiracines struktūras, atkuriant Lietuvos nepriklausomybę bei jos sostine Vilniuje. Įsteigtas Vlikas ir Lietuvos Laisvės armija. Lietuvos sąjūdžio ir nepriklausomybės programa bei lenkų buvo labai panašios, juo labiau, kad jos liėtė tą pačią Vilniaus teritoriją. Čia – Vilniaus krašto klausimu, tie panašumai ir baigėsi, kadangi abi pusės jame matė Vilnių jų valstybinės sienose.

Lietuviai vengė kovos su lenkais, siekdami sujungtom jėgom pasipriešinti komunistui. Vienok lenkai siekė išlyginti santykius su lietuviais. Tad 1942 m. birželio mėn. prieita prie tiesioginių pasikalbėjimų. Lenkam atstovavo WKD „Vilniaus demokratine koncentracija, daugiausia kairioji, sudaryta iš socialdemokratų partijos, profsąjungų ir kt. atstovų), o iš lietuvių pusės socialdemokratų ir liaudininkų atstovai. Šio pasitarimo dalyvis dr. Jurgis Dobžanski dviem sakiniais apibūdino šį pasitarimą: „abi pusės pripažino tą patį siekį, įsijungiant po karo į projektuojamą Vidurio-Rytų Europos Federaciją“. Deja, šią deklaraciją nepavyko realizuoti. Nuo 1942 m. iki 1944 m. balandžio mėn. įvyko 11 posėdžių su lietuvišiais. Nepasiekta (Bus daugiau)

ŽVILGSNIS Į VILNIAUS SENAMIESTĮ

PETRAS MATEKŪNAS

26

Netoli Rotušės aikštės, prie Bazilijonų gatvės stovi Šv. Teresės bažnyčia. Jos dešinėje pusėje prie stačiatikių Šv. Dvasios soboras ir jį vienuolynas, o kairėje pusėje prie jos sienos prisiglaudusi Aušros Vartų koplyčia.

Šv. Dvasios sobore neteko būti. Pastatytas ne bizantininiu, bet barokiniu architektūros stiliumi. Tai vienintelis stačiatikių soboras Vilniuje, kuris savo stiliumi išsiskiria iš visų esančių cerkvių.

Pirmoji Šv. Teresės bažnyčia buvo medinė, kurią pastatė 17 šimt. pradžioje Vilniaus miesto burmistras Ignatas Dubavičius. 1633-1650 m. laikotarpyje jos vietoje D.L.K.-jos vicekancleris ir iždininkas Steponas Kristupas Pacas pastatė dabartinę mūrinę bažnyčią, kurią 1654 m. pašventino Vilniaus vysk. Jurgis Tiškevičius. 1760 m. gegužės mėn. 28 d. per įvykusį gaisrą labai nukentėjo jos vidus. Po gaisro jos vidus buvo statytas ne baroko, bet rokoko stiliaus. Gražiausia jos dalis – frontinis fasadas, kuris yra dviejų tarpnių su trikampio frontonu ir valiuotomis šonuse. Jam panaudotas baltas marmuras ir švediškas granitas. Pirmam tarpnyje sienas puošia šeši platus piliastrai: po vieną iš kampų ir po du abipus pagrindinio įėjimo. Pirmą tarpinį nuo antrojo skiria karnizas. Antrame tarpnyje yra tik keturi piliastrai – po du piliastus abipus lango, kuris yra gana didelis ir platus, papuoštas tvorele ir gražiu

portalu, o trikampyje – Pacų herbas. Portalą dar puošia keturi, iš abiejų pusių po du nedideli bokšteliai, apdengti kupolo išvaizdos stogeliais su kryžiais. Gražiai atrodo ir jos kairysis fasadas, prie kurio prisiglaudusi koplytelė ir galerija. Koplytelė pastatyta 18 šimt. Jos stogelis kupolo išvaizdos. Galerija yra sujungta su Aušros Vartų koplyčia, į kurią įeina iš pirmo aukšto į koplyčią laipteliais, varpinė prie presbiterijos kairėje pusėje, įsijungusi į navos ir bažnyčios priestatų ansamblį.

Šv. Teresės bažnyčios vidus erdvis. Jos vidaus erdvė suskaldyta į tris navas. Šoninės navos siauresnės ir žemesnės kaip centrinė, kurioje dominuoja architravas, remiamos plačių piliastų su kapiteliais. Jos skliautus puošia 6 didelės freskos. Iš jų trys priklauso 17 šimt. pabaigai, pagamintos garsiuoju italų freskininku. Lubose nupaišyti 6 paveikslai, kurie vaizduoja šv. Teresės gyvenimą. Nupaišyti 18 šimt. viduryje. Dailininkai nežinomi.

Altoriai rokokinio stiliaus, pastatyti 18 šimt. viduryje, papuošti kolonomis, šventųjų statulomis, gipsotūromis ir paveikslais. Didžiąjae metu yra nežinomo dailininko sukurtas paveikslas, kuriame atvaizduota šv. Teresė su sukrvintu širdimi. Keletas paveikslų yra ir dail. Kanuto Rusecko, kuris atnaujino bažnyčią, apminkintą 1812 m. prancūzų karių.

Po Nukryžiuotojo Išganytojo koplyčia, kuri, kaip minėjau, yra prisiglaudusi prie kairiojo bažnyčios fasado, yra palaidoti fondatorių ir jų šeimos narių palaikai, o zakristijoje – pakabinti Pacu, Dubavičiaus ir kitų portretai.

Varpinė neaukšta, keturių tarpnių. Viršutinis tarpnis yra šešiakampis, apdengtas varpo išvaizdos stogeliu, o virš jo dar nedidelis bokštelis, kuris baigiasi su kryžiumi. Jos sienas, kaip ir bažnyčios, puošia

piliastrai, nišiniai ir atviri langai.

Šv. Teresės bažnyčia su Aušros Vartų koplyčia buvo parapinė. 1939 m. turėjo 13,619 parapiečių. Tuomet aptarnavo 7 kunigai. Paimaldos vyko tik lenkų kalba. Tik po antrojo pasaulinio karo buvo įvesta paimaldos pakaitomis lietuvių ir lenkų kalbomis. Nuo 1971 m. parapijos klebonu buvo kun. Algirdas Gutauskas, arkivyskupijos kapitulinis vikaras.

Prie Šv. Teresės bažnyčios iki 1844 m. veikė karmelitų vienuolynas, kurį buvo pastatęs Vilniaus burmistras Ig. Dubavičius. Caro valdžia vienuolyną atidavė stačiatikių disunitams, kurie prje Šv. Teresės bažnyčios turėjo savo vienuolyną.

Kairėje Šv. Teresės bažnyčios pusėje yra Aušros Vartų koplyčia, įrengta ant buvusios gynybinės sienos vartų. Anksčiau ant tų vartų koplyčios nebuvo. Marijos paveikslas, kai ji 17 šimt. perėmė į savo globą vienuoliai karmelitai, buvęs toje pat vietoje, kur jis yra dabar, bet šiek tiek įleistas į sienos mūrą ir uždromas stiklinėmis durelėmis, apsaugant jį nuo žiemos sniego pūgų, o vasaros ar rudenį metų nuo lietaus. Vienuoliai prie paveikslu įrengė nedidelę aikštelę ir laiptelius, kad maldininkai galėtų užlipti ir pasimelsti prie Marijos paveikslu, uždegti žvakelę ir palikti aukų. 1671 m. jie pastatė virš tų vartų medinę koplyčią ir Mariją papuošė sidabriniais rūbais. 1715 m. koplyčia sudėgė, bet Marijos paveikslas buvo išgelbėtas ir padėtas Šv. Teresės bažnyčios didžiamae altoriuje. Po gaisro tuojau buvo pastatyta mūrinė koplyčia. 1719 m. Marijos paveikslas buvo pakabintas į naują koplyčią. Perkelimo išklmėse dalyvavo vyskupai, senatoriai, didikai, dvasininkai ir vienuoliai.

(Bus daugiau)

Ambasadorius Stasys Lozoraitis, jo žmona Daniela ir Žiba Kelly Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje birželio 6 d. įvykusiame susitikime su lietuvių visuomene.

Jono Tamulaičio nuotr.

MŪSŲ ISTORIJOS PAMINKLAI VILNIUJE

Besidominciujų protus seniai jaudina miesto deputato Stasio Urniežiaus iniciatyvos. S. Urniežius visuomenėi dar žinomas kaip didysis gediniaičių kuni-gaiktis Vildaugas, jau ne vieno puikaus užmojo autorius. Svarbiausia, kad deputatas ne tik pasiūlo idėjas, bet kruopščiai kartu su savo jaunaisiais bičiuliais gediniaičių bias įgyvendina. Ne vienas lankė-mės gražiai sutvarkytame Gedi-mino kapo kalne. O kiek teko triūsti jaunimui ir jų vadovui, kol garsusis kalnas tapo toks, kokį jį matome šiandien.

Dar tik brėkstant mūsų Atgimimo aušrai, Stasio širdyje pradėjo rusenti viltis: reikia atkurti 1918 m. vasario 16 dienos akto namą — muziejų Vilniuje, Pilies g. 26. Senamiestį S. Urniežius žino neblogiau kaip savo kiemą. Jam ten kiekviena durų rankena, kiekvienas akmenelis, kiekviena plyta — šventa.

Po ilgus metus trukusios tamos ir spausdamos dindingai paminėjome 1989 m. vasario 16-ąją. Prie Pilies gatvės 26-ojo namo vėl buvo pritvirtinta memorialinė lenta, gausiai susirinkę dėjome gėles, giedojome Tautos himną, „Lietuva brangi“, orkestras grojo „Lietuviais esame mes gimę“ ir mažai kas iš susirinkusiųjų nujautė, kas vyksta pačiame name, o ypač jo rūsiuose. Viską puikiai žinojo tik gediniaičiai ir jiems spaudė širdis.

Namo vidus, priešingai padažytai išorei, siaubingai aptriušęs. Šiuokšlėmis ir įvairiomis atliekomis užgrozdintuose rūsiuose girtuokliauja gausiai susirinkę valkatos bei alkoholi-kai — tai viena populiariausių jų užėgių. Tą dieną ir buvo galutinai nuspręsta — namą reikia gelbėti.

Gediniaičiai pradėjo nuo lemtingųjų rūsių — juos išvalė, sutvarkė, išvalė girtuoklius. Nuo tada namas yra vaikų saugomas. Kadangi namas kaip ir daugelis senamiestyje buvo „pasmerktas“, kapitaliniam remontui iškeliant gyventojus — saugoti jį ir net kovoti teko labai rimtai, nes prasidėjo tradicinis iškeltų butų plėšimas — vagiama buvo viskas, ką tik galima išnešti: dingo senovinės kokišės krosnys, langų rėmai, durys, parketas, laiptų turė-

lai, net durų rankenos. Taip, kaip beveik visur senamiesty, — namo vidus turėjo virsti varganų griuvenų krūva. Gediniaičiai, kiek galėdami, priešinosi vagių antpuoliams, kai ka jiems pavyko išsaugoti. Dabar reikėjo įgyvendinti pagrindinį tikslą — atkurti Nepriklausomybės muziejų. Beveik visi, kam priklauso spresti, sutiko šį klausimą gana abejingai ir pradėjo stumdyti nuo vieno prie kito. Namą, jo apverttiną būklę rodė Lietuvos televizija, apie jį ne kartą rašė spauda, bet reikalai į priekį juda gana sunkiai. Nors, kaip sako mūsų žmonės, „lašas po lašo ir akmenį pratašo“ — idėjai kaskart vis labiau pritariama.

Ne per seniausiai senamiestyje susirinkę specialistai ir valdininkai dar kartą tarėsi dėl namo likimo. Kalbėjo muziejaus iniciatorius S. Urniežius, prof. S. Mikulionis, deputatai V. Turčinavičius ir D. Jakaševičiūtė, architektai S. Lasavickas, A. Gučas, J. Glemža, Lietuvos kultūros paveldo atstovas D. Juozėnas, Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerijos atstovas bei daugelis kitų pasitarimo dalyvių. Posėdžiui pirmininkavęs vicemeras V. Jonaitis susirinkimą baigė apibendrinamas visus pasisakancius. Jo nuomone, išryškėjo dvi tendencijos: steigti muziejų ir Signatarų namus kaip kultūrinį-istorinį centrą. Antroji tendencija turi daugiau šalininkų.

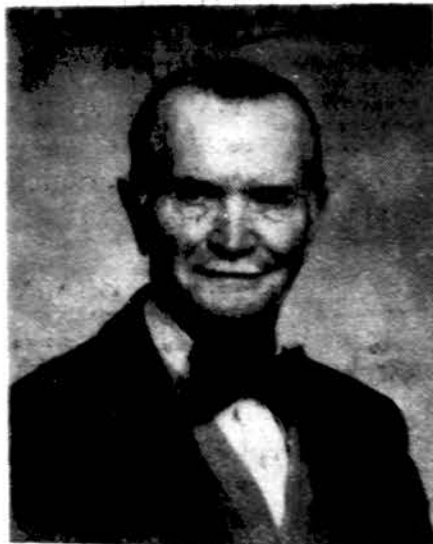
Po šio pasitarimo vėl įsijiebė viltys, kad turėsime labai brangų tautai muziejų ir, kaip pasakė vienas kalbėjusiųjų, „Vargu ar yra svarbesnių istorinių paminklų Lietuvoje?“

Namas šioje vietoje pastatytas jau XVI amžiuje, jo rūšiai gotikiniai. Per didžiuosius Vilniaus gaisrus ne kartą degė. Dabartinis jo vaizdas nusisto-vejo po 1895 m. rekonstrukcijos. Pastaraisiais metais buvo dažomas tik jo fasadas, todėl istorijai, aišku, pasisekė, nes dauguma patalpų mažai pasikeitė ir išlaikė 1918 metų bruožus, o daugybė detalių autentiškos. Yra žinoma, kad išsaugotas signatarų stalas ir kėdės.

Bet ir paskutiniame pasitarime išaiškėjo, kad mūsų istorikai iki šiol niekaip neišsiaiškina, kuriame gi bute buvo

MIRĖ NUOSTABUS IDEALISTAS

Konstantino Savicko netekus

Advokatas Konstantinas Savickas

Giliai sukrėtė daugelio lietuvių širdis žinia, kad birželio 2 d. Palos Community ligoninėje, iš-tiktas krauju smūgio smegenyse, mirė Konstantinas Savickas. Tai buvo didelio pasišventimo idealistas, nuoširdus patriotas, uolus Lietuvos Vyčių narys, už nuopelnus pakeltas į garbės narius, uolus sporto organizatorius, išvedęs Lietuvą į krepšinio Europos čempionus.

Savo kilme tai buvo Vilniaus krašto lietuvis, gimęs Punske 1908 m. spalio 14 d. Teturė-damas 11 metų amžiaus, su tėvais atvyko į JAV. Šeima apsigyveno Chicagoje. Čia jis išėjo aukštesnę mokyklą ir, Northwestern universitete studijuodamas teisę, pasiekė daktaro laipsnį. Tai buvo 1932 m.

pasirašytas žymusis nepriklausomybės atkūrimo aktas. Tai tiesiog paradoksas, bet nieko nepadarysi, — istorikai žino labai daug, deja, ne viską, ką bū-tinai reikia žinoti.

Tarp kitko 1937 metais išleistoje A. Juskevičiaus ir J. Ma-ceikos knygoje „Vilnius ir jo apylinkės“ rašoma taip: Namas... žymus tuo, kad jo trečiame aukšte nuo 1915 iki 1928 m. buvo Lietuvos draugijos n. kurentėjusiems nuo karo šelpti centro komitetas. Šio komiteto bute 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Tarybos nariai pasirašė Lietuvos valstybės nepri-klausomybės akta. Šiandien šį butą užima lietuvis P. Karazija.

Susigražinus Vilnių, 1940 metais šiame bute buvo įrengtas muziejus ir nemaža Lietuvos žmonių jame apsilankė. Čia atvesdavo net mokinių ekskursijas. Gal dar yra žmonių, kurie atsimena, kokiame bute jis buvo, ir padėtų istorikams?

Po pasitarimo dar kartą kartu su S. Urniežiumi lankėmės žyminame jo globojame name. Pastato vidų reikėtų kruopščiai restauruoti, išlaikyti visą anų metų atmosferą ir įrengti jame tautos dvasinės atgaivos muziejų arba Signatarų namus — kultūrinį-istorinį centrą. Tai mūsų ainių garbės reikalas. Tegul pirmame aukšte veiktų aukščiausiosios klasės „Baltojo Štralo“ restoranas (kaip ir tais laikais), o iš Literatų gatvės pusės vėl sugrįžtų žymieji Vilniaus antikvariai, kuriuos dar ir dabar kultūringasis pasaulis mena...

Idomu būtų sužinoti ir išei-vijos lietuvių nuomonę, gal net sulaukti konkrečių pasiūlymų, o gal net pagalbos. Tad ar turė-sime Nepriklausomybės muzie-jų? Tai, ko gero, dabar jau priklauso nuo mūsų visų.

Juozas Kontautas

Jau studijuodamas pasižymėjo sporte. Baigęs mokslus ir turė-damas gerą tarnybą Chicago miesto advokaturoje, nepabūgo prarasti žymių pajamų, iš-vykdamas 1935 m. į Lietuvą ir čia miestuose organizuodamas krepšininčių komandas, bū-damas Kauno Kultūros Rūmų sporto instruktoriumi. Drauge su Kūno Kultūros Rūmų direktoriumi sudarė rinktinę krepšinio komanda, atkvies-damas iš Amerikos savo draugus vyčius, pirmaujančius sportininkus, ir tada Lietuvai lai-mėjo Europos krepšinio pirmenybes.

Jam buvo prie širdies ir spau-dos darbas. Jau Lietuvoje bendradarbiavo „Fiziniam auklėjime“, rašė krepšinio ir vandens sporto klausimais. Nuoširdžiai įsijungęs į Lietuvos Vyčių veiklą, jis net 1933-1935 m. redagavo „Lietuvos vyti“. Tai buvo Amerikoje depresijos laikai, buvo daug sunkumų su Vyčių spaustuve, bet jis savo lėšomis išgelbėjo nuo tų ekonominų pavojų.

Pasaulinio karo metu jis tarnavo kariuomenėje, dirb-damas ten teisės ir spaudos srityje, užtat vėliau gavo aukštą pensiją, kuri padėjo jam važinėti po visą pasaulį, sudaryti didžiulius meno rinkinius.

Turėdamas platų pasitikėjimą Chicago miesto vadovybėje, jis 1946-1947 m. buvo įtrauktas Cook apskrities prokuroro padėjėju, o 1957-1962 m. buvo Assistant Corporation Council.

Jam buvo prie širdies visuomeninis darbas, kam jis nesigailėjo nei laiko, nei jėgų, nei lėšų, remdamasis gausiomis aukomis. Buvo Dariaus Girėno veteranų posto komandierius.

Teko būti liudininku ten jo giliomis mintimis išpuostų kalbų. Jis su entuziazmu vykdavo į Lietuvos Vyčių seimus. Jis buvo centrinės Vyčių kuopos pirmininkas ir, norė-damas patraukti į ją daugiau-

narių, buvo deponavęs stambesnę pinigų sumą, iš kurios palūkanų daugeliui naujai įtraukiamų į tą kuopą narių buvo visam amžiui užmokamas nario mokestis, užprenumeruojant ir Vyčio žurnalą.

Garbingasis velionis buvo draugiškas. Daug kartų yra pakvietęs su juo išvažiuoti. Patraukdamas į gamtą, kurią jis mėgo. Vaisingumo vedamas, pasirūpindavo, kad nebūtume alkani. Kartą net buvome su juo nuskrudę į Disney Land Floridoje, kur gėrėjomės, ką įdomiausio galėjo įvairios valstybės parodyti tą vietą lankantiems milijonams žmonių. Jis į tą vietą buvo kelis kartus nuskrudęs.

Mylėjo Lietuvą. Net jau ir nebūdamas stiprios sveikatos, praitais metais buvo nuskrudęs į sporto šventę Lietuvoje. Nuvežė ten laimėtojams trofejų už trejetą tūkstančių dol. ir dar paliko trejetą tūkstančių dol. sporto reikalams. Galvojo net ir siemet vykti į Lietuvą, bet mirtis pakvietė jį į amžinybę.

Pasiliko be šeimos. Man pasakoją, kad, dirbdamas Chicago teismuose, tiek prisižiūrėjo skyrų bylą, kad nusprendė pats jau geriau atsakyti vedybų. Arčiausia jo širdžiai buvo Lietuva, Lietuvos Vyčiai ir sportas. Jis yra deponavęs nemažas sumas Lietuvos Vyčių žurnalui palaikyti ir kitiems svarbiems lietuvių ir krikščionybės reikalams. Gal kuklumo vedamas jis padarė testamentinį patvarkymą, kad jo išėjimas iš šio pasaulio būtų tykus, be jokio garso, tik prijungiant jo palaikytulkes prie tėvų kapo Lietuvių Šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje.

Juozas Prunskis

AITVARŲ DIENA

Chicago Grant parke birželio 13 d. vadinamas Skyliners Park klubas drauge su kuru distriktu suorganizavo aitvarų skraidymo dieną, kuri tęsėsi nuo 10 v.r. iki 5 v.v. Daugybė vaikų ir jaunuolių, o net ir paaugusių ant specialių siūlų skraidino savo aitvarus.

PAVASARIO KELIONĖS Į VILNIŲ

Chicago—Vilnius—Chicago (ten ir atgal) \$893.00
Vilnius—Chicago—Vilnius \$885.00
(pačiam pasirūpint transportaciją iš Vilniaus į Varšuvą)

GOLD WINGS TRAVEL
5348 N. Milwaukee
Chicago, IL 60630
Tel. 312-775-5700

JAV LB KRAŠTO VALDYBA ir LIETUVOS PARLAMENTAS kviečia

IŠEIVIJOS LIETUVIUS Į STUDIJŲ SAVAITĘ

„LIETUVA — IŠEIVIJA“

Ryšiai ir Neišnaudotos Galimybės

Birštone, 1992 rugpjūčio 16-23

Programa: Aktualios paskaitos, susitikimai su valdžios pareigūnais, įvairios ekskursijos ir daugiau.

Kaina: Kelionė, nakvynė su maistu ir transportu bei registracijos mokesčiu — \$1430.00.

Skubiai registruokitės skambinant į LB Būstinę

1-215-739-9353
arba Ingridai Bublionienei
1-216-486-8692

INTERNATIONAL
TRAVEL CONSULTANTS

Organizuojame grupines ir individualias keliones į Lietuvą ir visus kitus pasaulio kraštus žemiausiomis kainomis.

CARGO — siunčiame oro linija

„ŽAIBAS“ — virš 10 skirtingų paketų pasirinkimas su garantuotu pristatymu į namus Lietuvoje per 10 darbo dienų.

9825 South 79th Avenue
Hickory Hill, Illinois 60457
Telefonas (708) 430-7272

223 Kalvarijų gatvė
Vilnius, Lietuva
Telefonas 350-115 ir 778-392

CLASSIFIED GUIDE

REAL ESTATE

RE/MAX
REALTORS
(312) 586-5959
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Perkant ar Parduodant
- Greitas ir Sąžiningas Patarnavimas
- MLS. Kompiuterių ir FAX pagalba
- Nuosavybių įkainavimas veltul
- Perkamė ir Parduodame Namus.
- Apartmentus ir Žemę.
- Pensininkams Nuolaida.

FOR RENT

FOR RENT
Union Pier, MI 2 bedrm. cottage
1 1/2 bl. from the lake.
Call 616-756-9217

Išnuomojamas 4 kamb. butas
antrame aukšte, Marquette Pk.
apyl. Skambinti: 708-639-9153
po 6 val. vakaro.

Delux apt. 1 bdrm. 4 rms. 1st fl.
Vic. 73 St. & Kedzie. Appliances,
laundry, parking; all utilit. incld.
\$400 mo. + one mo. deposit.
Call Joe: 1-708-423-7679

Išnuomojamas moderniškas 2 mieg.
kamb. butas pirmam aukšte, saugiam,
ramiam name; virykla, šald. oro vėsinimas,
skalbykla, auto. pastatyt vieta arba garažas.
66 & Kedzie apyl. Suaugusiems. \$375 į
mėn. Tel. 708-656-6599

REAL ESTATE

BELL-BACE REALTORS
J. BACEVICIUS
6529 S. Kedzie Ave.,
Chicago, IL 60629
(312) 778-2233
INCOME TAX — INSURANCE
• Namų pirkimas ir pardavimas
• MLS kompiuterių ir FAX pagalba
• Veltul namų įvertinimas
• Greitas ir sąžiningas patarnavimas
• Visi agentai kalba lietuviškai
• Nuolaida pensininkams

ŠIMAITIS REALTY
Viktoras Šimaitis
Irena Bilstrubienė
Nuosavybių pardavimas. INCOME TAX
5953 S. Kedzie Ave.
Tel. 436-7878

MISCELLANEOUS

A VILIMAS MOVING

Tel. 376-1882 ar 376-5996

10%—20%—30% pigiau mokėsit
už apraudą nuo ugnies ir automobilio
žas mus.

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. — (708) 424-8654
(312) 581-8654

ELEKTROS
[VEDIMAI — PATAISYMAI:
Turiu Chicago miesto leidimą. Dirbu ir
užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąž-
ningai.
312-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

Moving — kraustymas
Dirbame sąžiningai, prienamomis
kainomis. Draudimas garantuotas.
Kreiptis į: Vyta. Tel. 925-4331 8
v.r. iki 12 val. Tel. 436-5219 5 v.
p.p. iki 9 v.v.

NERINGA Restoranas
2632 W. 71 St., Chicago, IL 60629
tel. 312-473-9026
turi naujus savininkus.
Mes kviečiame jus atliankyti ir para-
gaut mūsų gamintamus geriausius Mar-
quette Parke lietuviškus bei amerikie-
tiškus valgius. Marquette Pk. apylinkėje
pristatome į namus be mokesčio
Siūlome savitinius kuponus už pasto-
vią kainą.

LITHUANIAN DIASPORA
KONIGSBERG TO CHICAGO.
anglų kalba. Autorius
Antanas J. Van Reenan

Knygoje nagrinėjama lietuvių
tautiško kilmės ištakos, anali-
zuojama ta tigi šiol negvildinta ver-
tybių konfigūracija. Studijų
dinamiškumo eigoje, skverbiama
į diasporos mentalitetą, išryš-
kinama Rytų Europos mintij-
mo variacijos, aiškina. Kaip
apsiginklavus sava ideologija,
galima taikings sugretinti savojo
tautiško pagrindus su Amerikos
tautiško principais.

Knyga pradeda 19-to amžiaus
lietuvių tautiško supra-
tium-pajautimu. Dėmesio centre —
lietuviai ateiviai. Apisirbojama
Čikaga. Pirmoji banga (lietuviai
ateiviai) (1867-914) — lietuviai,
daugumoje ekonominiai emigran-
tai, savo noru palikę gimtąjį kraštą,
daugumoje valstiečiai, menku
išsilavinimu. Antroji banga
(1948-1952) — be didesnių išimčių,
profesionalai, išsimokslinę, atvykę
ne savo noru ir įgiję D.P. (displaced
persons) vardą. Analizuojamas
kultūrinis susidūrimas tarp abiejų
minėtų bangų. Vaizduojama kaip
Antroji banga perėmė Pirmosios
bangos sukurtas institucijas ir kaip
sukūrė naujas.

Knygą sudaro 330 psl., didelio
formato. Išleido University Press of
America, Inc., Lanham, New York
and London. Kaina su persiuntimu
27 dol. Illinois gyv. dar prideda 2
dol. valstijos mokesčio. Užsa-
kymus siųsti:

Draugas
4545 W. 63rd St.,
Chicago, IL 60629

MEŠKOS MAURO

JIMO METAI
Kazimieras
Barenas

Romanas, kuriame XX amžiaus
geležiniai ratai rieda mažojo žmogaus
širdimi.

Šis 444 psl. Ateities Literatūros Fon-
do leidinys gaunamas ir „Drauge“,
4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.
Kaina 15 dol., su persiuntimu — 17
dol., Illinois gyventojai dar prideda
1 dol. 20 centų valstijos mokesčių.

Kr. Donelaičio aukštesniosios liuanistinės mokyklos 7 klasės mokiniai su klasės auklėtoja Regina Kučiene.

Nuotr. J. Tamulaičio

CHICAGOJ IR APYLINKĖSE

KR. DONELAIČIO LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ MOKSLO METŲ UŽBAIGIMAS

Gegužės 30 d. į Kr. Donelaičio liuanistinių mokyklų auditoriją, palydimi maršo garsų, atvygiavo pradžios mokyklos absolventai ir 26 laidos abiturientai. Kitų skyrių mokiniai, tėveliai ir svečiai juos sutiko plojimu. Mokyt. Audrius Polikaitis, vadovaujantis užbaigtųjų programai, pakvietė visus sugiedoti JAV ir Lietuvos himnus ir prastė svečius lietuvių liuteronų vyšk. Anšą Dumpį, „Kronikos“ leidėją kun. K. Kuzminską, JAV LB Švietimo tarybos pirm. Reginą Kučiene, Pedagoginio instituto atstovę Kristą Šilimaitę, tėvų komiteto pirm. Eugenijų Paulių, ilgametį Kr. Donelaičio liuanistinių mokyklų muzikos mokyt. Vytautą Gutauską ir korespondentes mokyt. Danutę Grigoniene, Nijolę Nausėdiene ir mokyt. Birutę Vindašienę.

Pirmiasia į sceną buvo iškviešti visi žemesniosios mokyklos penketukininkai atsiminti pagyrimo lakštų. Parenjamajame skyriuje jų buvo keturi, pirmo skyriaus penki, antro skyriaus vienas, trečio skyriaus du, ketvirto skyriaus keturi, penkto skyriaus trys, lietuviškai besimokančių klaseje du. Šešto skyriaus mokyt. Br. Prapuolienienė įteikė pažymėjimus absolventams Kovui Bogutai, Andriui Brooks, Tadui Mikuziui ir Žaibui Valaičiui. Pagyrimo lakštus gavo Kovas Boguta ir Tadas Mikuzis. Absolventų vardu kalbėjo Tadas Mikuzis, padėkdamas visiems mokytojams, kurie juos mokė šešerius metus ir tėveliams už raginimą išmokyti savo tėvų

kalbą. Jis klasės vardu įteikė mokyt. Br. Prapuolienienei dovaną. Po prasmingo Br. Prapuolienienės žodžio visi dalyviai sudainavo „Grįšim, grįšim“ ir „Kur gintarais“.

Aštuntos klasės auklėtoja Gražina Sturoniene į sceną pakvietė direktorių Julijų Širką, Švietimo tarybos pirm. Reginą Kučiene, mokyt. Juozą Polikaitį ir kun. K. Kuzminšką įteikti aukštesniosios liuanistinės mokyklos baigimo atestatus. Visi abiturientai buvo apdovanoti Kronikos 10 tomu.

Atestatus gavo Janina Adickaitė, Daina Čaruskaitė, Rimas Gecevičius, Linas Gierštikas, Irena Kvantaitė, Gintas Mikučauskas, Rimas Putrius ir Zigmą Woodward, baigęs penketukais su pagyrimo lakštu. Abiturientų vardu atsiveikino Zigmą Woodward, kuris dėkojo savo močiutei už atvežimą šeštadieniais į mokyklą, tėvams ir mokytojams už išsilavinimo praplėtimą ir dvasios praturtinimą.

Po to kiekvienas abiturientas paskaitė savo trumpus rašinius — eilėraščius, kuriuose įvertino žinias apie Lietuvą, išreiškė meilę savo tėvynei, pasiryžimą likti tvirtu lietuviu ir dalyvauti lietuviškame veikime. Mokyt. Gr. Sturoniene eilėraščių atsiveikino su abiturientais.

Liną Gierštiką pakvietė visus aukštesniosios mokyklos mokytojus į sceną ir abiturientas apdovanojo juos gėlėmis. Meniniame pasirodyme abiturientai pašoko džiūku polką.

Vysk. A. Dumpys savo žodyje pasidžiaugė, jog visada malonu dalyvauti Kr. Donelaičio liuanistinių mokyklų šventėse, pažymėjo, jog gimtoje kalboje atsispindi viskas, kas priklauso tautai. Todėl mūsų pareiga ją

globoti ir tuo prisidėti prie Lietuvos atstatymo. Tai nelengva, nes svetima aplinka graso mus ištirpyti amerikiečių puode. Vyskupas sveikino direktorių, mokytojus, tėvų komitetą ir visiems linkėjo Dievo palaimos.

Mokyt. Erika Brooks atstovavo lietuvių evangelikų reformatų Bažnyčiai. Ji pareiškė, kad ji pati ir jos atstovaujama parapija vertina Kr. Donelaičio liuanistinių mokyklų darbus ir todėl sekančių metų metraščiui skiria 3000 dol. auką. Čekis buvo įteiktas direktoriui J. Širkai.

Švietimo tarybos pirm. R. Kučienei palinkėjo visiems gražių atostogų, padėjo tėvams, kurie augina jaunus tvirtus lietuvius. Taip pat paminėjo, kad abiturientė Janina Adickaitė dabar vieši Lietuvoje, atstovaudama JAV išsvijojus jaunimui. Buvo pasveikinta mokyt. Vida Brazaitytė, tik ką baigusi kolegiją. Jai dovanota knyga. Krista Šilimaitytė kalbėjo Pedagoginio instituto vardu pabrėždama, kad lietuviškas išsilavinimas sustiprina gyvenimo pagrindą ir kvietė visus abiturientus lankyti Pedagoginį institutą.

Mokyt. A. Polikaitis, pakviestas direktorių į sceną, paminėjo, kad mokiniams direktoriaus asmuo yra didelis autoritetas, bet suaugus jis yra tikra Kr. Donelaičio mokyklų širdis. Tik Širkos iniciatyva mūsų abiturientai grįžta čia mokytojauti.

Direktorius J. Širka pripažino, kad šis mokslo metų užbaigimas yra reikšmingas tuo, kad su juo baigiasi ir jo paties 48 metų pedagogo kelias lietuviškose mokyklose, pradėtas Lietuvoje, tęstas Vokietijoje ir Toronte ir pagaliau 33 metai

vadovaujant Kr. Donelaičio liuanistinėms mokykloms, kur buvo daug ir sunkių ir gražių valandų. Dėl sveikatos jis priverstas atsistatydinti ir į direktoriaus vietą pristatė mokyt. Birutę Vindašienę, palinkėdamas geros sėkmės ir pažadėdamas savo paramą. B. Vindašienė visus kvietė vieningai dirbti lietuviybės išlaikymui ir susipratusių lietuvių ugdymui. J. Širka padėkojo R. Kučienei, kuri po 18 metų mokytojavimo Kr. Donelaičio aukštesniojoje mokykloje ją palieka dėl svarbesnių įsipareigojimų. Ji paliko didelį įnašą lietuviybės ruode. Mokyt. V. Brazaitytė pristatė Kr. Donelaičio liuanistinių mokyklų marškinėlius, kurie bus nešiojami Tautinių šokių šventės metu. Tėvų komiteto pirm. E. Paulius atsiveikindamas su direktoriumi J. Širka pareiškė, kad niekas negalės atsilyginti už įdėtą darbą ir rūpestį ir tik simboliškai įteikė dovaną — gražų laikrodį. Po to visi buvo pakviesti sugiedoti Kr. Donelaičio lit. mokyklų dainą ir asmeniškai atsiveikinti su J. Širka. Ilgamečio direktoriaus ranką paspausti susidarė ilga eilė mokinių, mokytojų ir tėvų. Užbaigtųjų gegužinė įvyko gegužės 31 d. 1 val. po pietų Ateitininkų namų parke. Susirinko abiturientai ir buvusieji septyntokai su tėveliais, mokytojais ir tėvų komitetu. Oficialioje programos dalyje

abiturientai apdovanojo direktorių J. Širką ir visus mokytojus simbolinėmis dovanomis, o būvalandų. Dėl sveikatos jis priverstas atsistatydinti ir į direktoriaus vietą pristatė mokyt. Birutę Vindašienę, palinkėdamas geros sėkmės ir pažadėdamas savo paramą. B. Vindašienė visus kvietė vieningai dirbti lietuviybės išlaikymui ir susipratusių lietuvių ugdymui. J. Širka padėkojo R. Kučienei, kuri po 18 metų mokytojavimo Kr. Donelaičio aukštesniojoje mokykloje ją palieka dėl svarbesnių įsipareigojimų. Ji paliko didelį įnašą lietuviybės ruode. Mokyt. V. Brazaitytė pristatė Kr. Donelaičio liuanistinių mokyklų marškinėlius, kurie bus nešiojami Tautinių šokių šventės metu. Tėvų komiteto pirm. E. Paulius atsiveikindamas su direktoriumi J. Širka pareiškė, kad niekas negalės atsilyginti už įdėtą darbą ir rūpestį ir tik simboliškai įteikė dovaną — gražų laikrodį. Po to visi buvo pakviesti sugiedoti Kr. Donelaičio lit. mokyklų dainą ir asmeniškai atsiveikinti su J. Širka. Ilgamečio direktoriaus ranką paspausti susidarė ilga eilė mokinių, mokytojų ir tėvų. Užbaigtųjų gegužinė įvyko gegužės 31 d. 1 val. po pietų Ateitininkų namų parke. Susirinko abiturientai ir buvusieji septyntokai su tėveliais, mokytojais ir tėvų komitetu. Oficialioje programos dalyje

B. A. V.

FLORIDOJE

Daytona Beach, Fl.

PRISIMINTAS A.A. ALBINAS SUBAČIUS

Prieš porą metų gegužės 25 d. amžinybėn išlydėjome labai mielą, ramų, ALT sąjungos Daytona Beach skyriaus ir Lietuvių klubo narį a.a. Albiną Subačių. Gyveno gražų gyvenimą, buvo jautrus lietuviškiems reikalams, tačiau Aukščiausiojo valia lėmė kitą lemtį, paliko jis mylimą žmoną Nataliją, sūnaus šeimą, didelį būrį tautinės minties žmonių ir artimų draugų. Velionė našlė Natalija Subačienė, minint a.a. Albino dvejų metų mirties sukaktį, jo šviesų atminimą pagerbė šv. Mišių

Mielam Broliai

A.†A.

JURGIUI BRIZGIUI, SDB,

Argentinoje mirus, jo brolius, gyvenančius Chicagoje, SIMONĄ, gimnazijos draugus JUOŽĄ ir PETRĄ su šeimomis nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi.

P. Garšva, P. Kisielius, J. Reinys, V. Rimšelis ir A. Šmulskštys

Liūdime mūsų narės

A.†A.

ANTANINOS HORNIENĖS

ir guodžiame liūdesyje likusią mūsų sesę, velionės dukrą, MEILUTĘ RULIENĘ, jos vyrą PETRĄ bei kitus velionės artimuosius.

Lietuvos Dukterų Draugija

Mylimai Mamytei

A.†A.

ANTANINAI HORNIENEI

mirus, jos dukrą MEILUTĘ ir žentą PETRĄ RULIUS nuoširdžiai užjaučiame.

Beverly Shores Lietuvių klubas

FORTUNE 100 U.S. COMPANY

ieško patyrusio telekomunikacijos manadžerio dirbti JAV-Lietuvos bendrovėje.

Pageidaujamas kandidatas turįs nemažiau 10 metų patirtį telekomunikacijos pramonėje, techninį supratimą infrastruktūrų sistemoje, kaip įvairūs perdavimai ir perjungimai į centrinę įstaigą.

Reikalingas inžinerijos arba kitų techninių disciplinų diplomas, sugebėjimas tvarkyti technišką aplinką, atkreipiant ypatingą dėmesį kasdieninėms operacijoms ir planavimo priežiūrai.

Kandidatas turėtų persikelti į Lietuvą gyventi dviems metams. Tarnyba gali būti pratęsta ir ilgesniam laikui. Resume ir algos pageidavimą siųsti:

Sheila Burns-Rapp
Director of Human Resources
9785 Maroon Circle, Ste. 210
Englewood, CO 80112
Fax 303-649-4621

FORTUNE 100 U.S. COMPANY

has immediate opening for experienced telecommunications manager to work directly for joint venture company in Lithuania.

Ideal candidate will have a minimum of the years experience in telecommunications industry with technical management background in areas of network infrastructures, including transmission and Central Office switching experience.

Degree in engineering or other technical discipline required. Must possess strong management skills geared to a technically oriented environment with emphasis on oversight of day-to-day operations as well as planning.

Must be willing to relocate to Lithuania for a minimum of two years. Additional extensions are likely.

Please send your resume and salary requirements to:

Sheila Burns-Rapp
Director of Human Resources
9785 Maroon Circle, Ste. 210
Englewood, CO 80112
Fax: 303-649-4621

Kr. Donelaičio pradinės liuanistinės mokyklos 3 skyriaus mokiniai su mokyt. Vida Brazaityte. Nuotr. J. Tamulaičio

GAIDAS—DAIMID

E U D E I K I S

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS PATARNAUJA IR CHICAGOS PRIEMIESČIUOSE
4330-34 S. California Avenue
Telefonai — (1-312) 523-0440 ir (1-312) 523-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

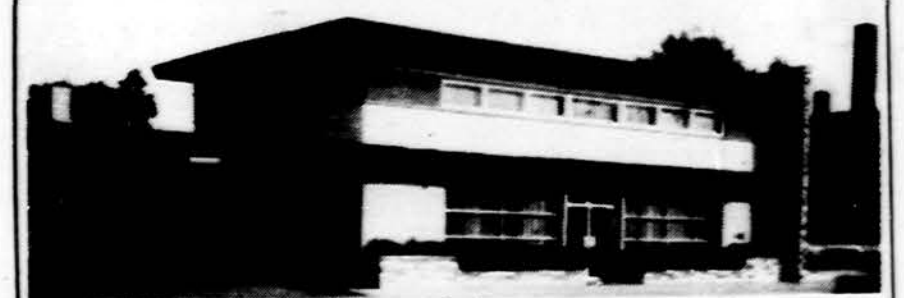
Telefonai — (1-312) 927-1741-1

4348 S. California Avenue

Telefonas — (1-312) 523-0440

STEPONAS C. LACK IR SŪNŪS

Laidotuvių direktoriai nuo 1916 metų praneša kad atidarė naujus laidotuvių namus

6541 S. KEDZIE

Marquette Parke

Kiti S. C. Lack laidotuvių namai:
11028 Southwest Hwy. * Palos Hills
9236 S. Roberts Rd. * Hickory Hills
2424 W. 69 St. * Chicago

Visų telk. nmas: 708-974-4410

PETKUS IR SŪNUS MARQUETTE FUNERAL HOMES, LTD.

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

Laidotuvių namai Chicagoje ir priemiesčiuose.

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

DONALD M. PETKUS

APLINK MUS

x Kun. dr. Viktoras Rimšelis, MIC, Marijonų provincijos išvyko vienuolijos reikalais į Lietuvą. Ten išbus apie dvi savaites. Į savo pareigas grįš liepos 2 d.

x Birželio 19 d., penktadienį, 7:30 v. vakaro Balzeko lietuvių kultūros muziejuje bus svarstoma muziejaus išleista knyga „The Lithuanian Heritage. The Many Views of Youth“. Pagrindinis kalbėtojas kun. Antanas Saulaitis, SJ. Taip pat kun. Saulaitis pasidalins išpūdziais apie Pasaulio Lietuvių Jaunimo kongresą Pietų Amerikoje. Pusė kongreso dalyvių pareiškė norą dirbti savanoriais Lietuvoje. Kongresas nutarė stiprinti tarptautinį jaunimo tinklą nepriklausomai Lietuvai padėti. Bus parodytos įdomios skaidrės iš kongreso.

x Vyresniųjų lietuvių centre Seklyčioje Baisiojo birželio minėjimas bus birželio 17 d. 3 val. p.p., sugrįžus iš miesto po demonstracijų. Liūdnu išgyvenimus prisimins LB Socialinių reikalų ryšininkė Birutė Vindašienė. Po to bus meninė programa ir bendri pietūs. Visi kviečiami dalyvauti.

x Regina Juškaitienė (*), a.a. Vinco P. Sendos atminimui, paukojo 250 dolerių IX Tautinių Šokių Šventės ruošai paremti. Lešų telkimo komisija nuosirdžiai dėkoja p. Juškaitienei už paramą.

x Ieškomas Bronius Vogulis. Ieško brolis, iš Lietuvos atvykęs į Ameriką. Rašyti: Kazimieras Čiurlys, Red Box 282 F, George Rd., No. Brunswick, N.J. 08902.

x Kr. Donelaičio lituanistinių mokyklų vadovybė, susidedanti iš tėvų komiteto, direktorės ir mokytojų tarybos, praneša, kad 33 metus veikusios žemesnioji ir aukštesnioji lituanistinės mokyklos nesijungia nei su viena egzistuojančia mokykla ir sekančius mokslo metus pradės rugsėjo 12 d., 9:00 val. ryto Francis McKay mokyklos patalpose, 6901 So. Fairfield Ave. Kr. Donelaičio lituanistinių mokyklų vadovybė praneša, kad 33 metus pedagoginį darbą atlikęs, direktorius Julius Širka pasitraukė iš direktoriaus pareigų. Jo vieton mokyklų vadovybė patvirtino naują direktorę mokyk. Birutę A. Vindašienę.

x Padėkite vargstantiems Lietuvoje: Žaibo Nr. 6: miltai, cukrus, ryžiai, aliejus, kava, kakava, druska, kumpis, persikai, ananasai, slyvos, razinos, apie 60 svarų deficitinio maisto su pristatymu į namus – \$100.00 „Žaibas“ 9525 So. 79th Ave., Hickory Hills, Ill. 60457. Tel. (708) 430-8090.

x TELEGRAMINIS LAIŠKŪ persiuntimas į Lietuvą ir atgal. Mes pervežam baldus, automobilius, parūpinam butus, statom namus, pervedam dolerius. Transpak, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.

ARAS ROOFING
Arvydas Klela
Dengiamie ir talsome
visų rūšių stogus
Tel. 708-257-0746
Skambinti po 6 v.v.

x Demonstracijoje, kad būtų atitraukta Rusijos kariuomenė iš nepriklausomų kraštų, dalyvaus pabaltiečiai, lenkai, ukrainiečiai, vokiečiai, vengrai, rumunai, moldavai, kubiečiai ir kt. Demonstracijos rengia Pavergtų tautų komitetas birželio 17 d., trečiadienį, 11:40 val. prie Daley centro šiaurinėje pusėje. Demonstracijoje bus einama iki Federal Plaza, kur bus trumpos kalbos.

x Rima Janulevičiūtė, dirbusi iki šiol Atlantoje, Ga., CNN televizijoje, nuo gegužės mėnesio yra perkelta į Washingtoną ir paskirta redaktore. R. Janulevičiūtė yra iš Chicagos, buvusi uoli „Draugo“ bendradarbė.

x Bronė ir Alfonsas Nakai iš Sunny Hills, Fla., buvo atvykę į Chicago dalyvauti savo dukters magistro diplomo įteikime. Visa šeima buvo suvažiavusi ir sustojusi D. Pareigienės namuose Berwyne, Ill. Pabuvę porą dienų, jie išvyko toliau. Alfonsas Nakas yra „Draugo“ nuolatinis bendradarbis – anksčiau iš Detroito, dabar iš Sunny Hills.

x Arizonos Lietuvių Bendruomenės valdyba, norėdama padėti „Draugui“ finansiniuose sunkumuose, atsiuntė 100 dol. čekį. Ten valdybos pirmininku yra Stasys Narkus, o išdininke yra Aldona Klemka, kuri atsiuntė minėtą paramą. Nuosirdžiai dėkoja.

x Petras Bingelis iš Tustin, Ca., rašo: „Geras laikraštis. Duok, Dieve, kad jis dar ilgai lankytų“. Atsiųsdamas mokėstį už laikraščio prenumeratą, P. Bingelis savo laikraščio palaimymui kartu atsiuntė ir šimto dolerių auką, už kurią tariame nuosirdžiai dėkoja.

x JAV LB Houstono apylinkės valdyba savo birželio 2 d. posėdyje paskyrė 50 dol. Lietuvos Olimpiniams komitetui. Auka skiriama padėti Lietuvos sportininkams, dalyvaujantiems Barcelonoje vykstančioje olimpiadoje. Nedidelė Houstono LB apylinkė pasižymi veiklumu ir greitai nutarimų vykdymu.

x Remigijus Gaška, „Draugo“ sporto korespondentas, yra nuolatiniam telefono kontakte su Lietuvos olimpine krepšinio komanda ir informuoja mūsų skaitytojus apie tos komandos pasiekimus Graikijoje ir Ispanijoje vykusiųose turnyruose.

x „Draugo“ redakcijoje ir administracijoje pasikeitimai nuo birželio 15 d., perimant administratoriaus padėję kun. Petro Cibulskio pareigų dalį buvusiam pirmojo puslapio red. Vytautui Radziui. Pirmąjį puslapį redaguoja red. Aldona Zailskaitė, puslapių korektūras taisto Juozas Masilionis. Vėliau pradės redakcijoje dirbti Danutė Bindokienė. Kiti tuo tarpu lieka savo vietose.

x Kaip ir anksčiau, Atlanta laukia Jūsų siuntinių į Lietuvą. ATLANTA IMPORT EXPORT, 2719 West 71st Street, Chicago, IL 60629. Tel. (312) 434-2121.

x TravelCentre, Ltd. greitai ir sąžiningai tvarko visas atostogų bei komercines keliones. Taip pat parduodame lėktuvų bilietus į Lietuvą. Skambinkite Teresei Lesniauskienei, tel. 708-526-0773.

x KONTEINERIAI Į LIETUVĄ siunčiami kas 2 savaites. Daiktai pristatomi mums paštu arba UPS. TRANSPAK, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.

„Lietuva“, tarptautiniai pripažintas dainų ir šokių ansamblis, pirmą kartą atvyksta į Ameriką ir čia Drury Lane Oakbrook Terrace teatro patalpose atliks dviejų savaitių spektaklius nuo liepos 8 iki liepos 19 dienos. Atvyksta 30 to ansamblio narių. Ansambli pakvietė amerikiečių organizacija, kuri kviečia panašius meno vienetus iš daugelio pasaulio kraštų.

CHICAGOJE IR APYLINKĖSE

SUSITIKIMAS SU LAUREATE RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENE

Antano Juodvalkio iniciatyva dalis Chicagos žurnalistų turėjo progos susitikti Seklyčioje birželio 8 d. su „Lietuvio žurnalisto“ redaktore Rūta Kleva Vidžiūniene, kuri laimėta žurnalistų premijai atsiūmti buvo nuykusi į New Yorke, dalyvavo premijų įteikimo šventėje. Susėdus prie stalo, prel. Juozas Prunskis sukalbėjo

x Į PLB seimą, įvyksiantį liepos 1-4 Pasaulio lietuvių centre, Lemonte, atvyks Lietuvos Švietimo ir kultūros ministras Darius Kuolys ir tos ministerijos pareigūnas Audrys Antanaitis. Jie abu dalyvaus svarstybose apie Lietuvos pagalbą lietuviškos išlaikymui išsivijoje. Seimo posėdžiai bus atvirai visuomenei, todėl Chicagos apylinkių lietuvių kviečiame atsilankyti ir šias svarbias svarstymas stebėti.

x L.K.V. s-gos Ramovės Chicagos skyriaus narių susirinkimas bus birželio 21 d., sekmadienį, 12 val. dienos Jaunimo centre. Kviečiame visus skyriaus narius susirinkime dalyvauti.

x Organizuojamas autobusas į Tautinių šokių šventės banketa. Bilietai gaunami pas Vaznelį ir Seklyčioje pas Birutę Podienę. Autobusas išvyksta nuo Seklyčios 12 valandą kartu su visais autobusais. Tautinių šokių šventei pasibaigus, po 20 minučių išvyksta į pobūvio salę. Atgal į Seklyčią atvyksta 10 valandą vakaro. Prašome neveluoti, nes vėlavimas kainuos daugiau.

x Dr. Aldona ir dr. Remigijus Gaškai iš Texas valstijos atsiųsdami už prenumeratą, kartu pridojo ir 100 dol. auką laikraščio išlaikymui. R. Gaška šiuo metu mūsų skaitytojus informuoja apie Lietuvos Respublikos Olimpines krepšinio rinktinės rungtynes su kitų valstybių rinktinėmis. Pasibaigus žaidynėms Graikijoje, dr. R. Gaška pažadėjo informuoti mus ir iš Ispanijos, kurioje šiuo metu Lietuvos rinktinė yra prieš olimpinį rungtynių treniruotę se ir žaidimuose su kitų tautų krepšinio komandomis.

x Dr. Vytautas Karoblis iš Ohio valstijos mūsų dienraščio išlaikymui, pratesdamas prenumeratą, atsiuntė ir 100 dol. auką. Jis dažnai nuosirdžiai remia lietuviškosios veiklos kultūrinius pasireiškimus, aukodamas tam, kad čia būtų išlaikyta tautinė lietuvių gyvybė.

malda prieš valgi. Pasistiprinus pietumis, Ant. Juodvalkis pasveikino laureatę visų vardu, o skyriaus pirmininkė Zuzana Juškevičienė įteikė viešniai gražią gėlių puokštę ir pasveikino su laimėta premija. Pakviesta Žurnalistų s-gos pirmininkė papasakojo savo išpuzdžius iš šios šventės. Po trumpos įžangos viešnia pareiškė savo nuomonę, kad šventė vieta neapgalvotai parinkta Manhatene, labai nesaugioje vietoje. Ypač vakarais ten pavojinga gatvėse rodytis, o jie šventę pradėjo vėlokai – 7 val. vak., baigė gal apie 11 val. Publikos susirinko tarp 50 ir 60 žmonių, pusė jų nelietuviai. Todėl visa programa buvo atliekama dviem kalbom, Scena buvo visai nesutvarkyta, tarsi koks sandėlis. Meninė programa buvo taikoma amerikietiška publikai – dainos su visokiomis pasikrypymais. Jos nuomone, LB valdyba turėjo gerus norus – išieiti į amerikiečių visuomenę, bet premijų įteikimo šventė tam visai netiko. Juk ji yra skirta grynai lietuviškos kultūros apraiškoms iškelti, o tai buvo neįdomu svetimiesiems.

Ji atvirai prisipažino, kad tos premijos paskyrimas jai buvo didelė staigmena. Dar buvo ilgiau nuosirdžiai pasikalbėta lietuviškos spaudos temomis ir jaukiai praleista pora valandų savųjų tarpe.

x L.K.V. s-gos Ramovės Chicagos skyriaus narių susirinkimas bus birželio 21 d., sekmadienį, 12 val. dienos Jaunimo centre. Kviečiame visus skyriaus narius susirinkime dalyvauti.

x Organizuojamas autobusas į Tautinių šokių šventės banketa. Bilietai gaunami pas Vaznelį ir Seklyčioje pas Birutę Podienę. Autobusas išvyksta nuo Seklyčios 12 valandą kartu su visais autobusais. Tautinių šokių šventei pasibaigus, po 20 minučių išvyksta į pobūvio salę. Atgal į Seklyčią atvyksta 10 valandą vakaro. Prašome neveluoti, nes vėlavimas kainuos daugiau.

x Dr. Aldona ir dr. Remigijus Gaškai iš Texas valstijos atsiųsdami už prenumeratą, kartu pridojo ir 100 dol. auką laikraščio išlaikymui. R. Gaška šiuo metu mūsų skaitytojus informuoja apie Lietuvos Respublikos Olimpines krepšinio rinktinės rungtynes su kitų valstybių rinktinėmis. Pasibaigus žaidynėms Graikijoje, dr. R. Gaška pažadėjo informuoti mus ir iš Ispanijos, kurioje šiuo metu Lietuvos rinktinė yra prieš olimpinį rungtynių treniruotę se ir žaidimuose su kitų tautų krepšinio komandomis.

x Dr. Vytautas Karoblis iš Ohio valstijos mūsų dienraščio išlaikymui, pratesdamas prenumeratą, atsiuntė ir 100 dol. auką. Jis dažnai nuosirdžiai remia lietuviškosios veiklos kultūrinius pasireiškimus, aukodamas tam, kad čia būtų išlaikyta tautinė lietuvių gyvybė.

Sesėlė Margarita savo kalboje išskėlė Velykų švenčių tikrąją prasmę Reikšmingiausias simbolis yra kryžius, nes per jį atėjo išganymas ir, žinoma, velykinis džiaugsmas, Kristui prisikėlus iš kapo. Mes irgi tikime, kad per kryžių ir kapą taip pat būsime prikelti kaip Kristus. Kiekvieną kartą, kai darome gerą darbą, kartu liudijame Kristaus prisikėlimą. O Sekminės primena Šventosios Dvasios dieviškumą. Popiežius yra paskelbęs encikliką, skirtą išskelti Šv. Dvasiai, kuri visą laiką veikia Bažnyčioje, teikdama pagalbą. Mūsų Lietuvoje esama daug problemų, tad reikia dažnai melstis į šv. Dvasią, prašant jos pagalbos.

Toliau kalbėjo sesėlė Ona Mikailaitė. Jai teko ilgesni laiką pabūti Lietuvoje, keliauti po įvairius miestus. Lietuva padarė jai labai gilų įspūdį, ypač kas liečia katalikus. Ten kuriasi įvairios katalikų mokyklos, gražinamos bažnyčios. Ji pati padėjusi suorganizuoti specialias vaikų Mišias ir daug kur kalbėti, nes visi labai daug klausinėjo apie daugelį dalykų. Jos pagrindinė mintis – Dievas visus kviečia padėti Lietuvai, nes ji per Dievo stebuklą atgavo nepriklausomybę, kurios atgavimu daugelis nebetikėjo. Lietuva yra mūsų dvasinė tėviškė, nes Lietuvos Bažnyčia išsilaikė nesusiokomprotavusavųjų tarpe.

PUTNAMO SESELIŲ RĖMĖJŲ SUSIRINKIMAS

Gražų birželio 7 d. rytą po 8 val. šv. Mišių labai gausiai susirinko į Šv. Mergelės Marijos Gimimo parap. salę, į savo susirinkimą. Seselei Margaritai sukalbėjus malda prieš valgi, visi pasistiprino pusryčiais.

Tada Rėmėjų valdybos narys Povilas Norvilas pradėjo susirinkimą. Kartu jis pranešė, kad metų laikotarpyje iš mūsų tarpo išsiskyrė šios Rėmėjų narės: Vaclava Orvydienė, Janina Daunorienė ir Veronika Mašiotienė. Jis paprašė visus susikaupimo minute jas prisiminti. Tuo metu kleb. kun. Jonas Kuzinskas sukalbėjo poterių už jų sielas. Taip pat pirmininkaujantis pranešė, kad į organizaciją yra įstojusios šios naujos narės: Ona Pranskevičiūtė, Ona Rušėnienė, Ona Ruibienė, Ona Paulienė ir Anelė Kybartienė.

Kun. J. Kuzinskas sveikino visus su Sekminių švente ir šv. Dvasios dovanomis. Labai įvertino seselių darbą, ypač reikalingą Lietuvos jaunimui, taip ilgai auklėtam bedieviškoje dvasioje. Priminė, kad rėmėjai per savo aukas kartu padeda apšaltavimo darbams Lietuvoje.

si. Ragino melstis už Lietuvą – prašyti Išminties Dvasios Lietuvos žmonėms.

Pirmininkaujantis pakvietė viso renginio iniciatorę Valeriją Čepaitienę, kuri pranešė, kad valdybos pirmininkė esanti ligininėje ir prašė visus sukalbėti Sveika Marija už jos pasveikimą. Po to ji dėkojo seselėms, klebonui, visoms savo talkininkėms ir pusryčių paruošėjoms: Onai Norvilienei, Emilijai Kantienei ir kitoms talkininkėms, taip pat Anų šeimai už padovanotus pyragus. Taip pat išreiškė padėką už gražų giedojimą pamaldose trims dainuojančioms žemaitėms – Bronei Stravinskienei, Aldonai Underienei ir Danai Varneckienei bei jų akompaniatoriui muz. Kaziuui Skaisgiriui.

Dar kun. K. Kuzinskas kreipėsi susirinkusius painformuodamas, kad paskutinysis LKB Kronikos X tomas atspausdintas. Į kitas kalbas jau esą išversti keli tomai, tik reikia juos išleisti. Prašė paremti aukomis, nes LKB Kronika turi pasaulinės reikšmės kovoje prieš komunizmą.

Susirinkimas užbaigtas, pakvietus kleboną ir visiems sustojus, sukalbėta Tėve mūsų.

Susirinkimas praėjo sklandžiai ir visiems paliko gerą įspūdį, sustiprinęs visuose taip reikalingą dvasingumą.

APB TRAGIŠKĄ PRAEITĮ PRISIMINUS

Išpažindami savo religiją, švenčiame jos metines šventes ir sekmadieniais nuėję į bažnyčią girdime metai iš metų pakartojamą evangeliją. Tai yra būtinybė, nes kitaip nutrūktų ryšys su savu tikėjimu. Ryšys nutrūktų ir su savąja tauta, jei neprisimintume ir atitinkančiai nepamintume svarbiųjų istorinių įvykių.

Mūsų tautos istorija turi nemažai tragizmo. Neįsivaizduojami giliai ir iki šiol tebekraujuojančia žaizda krūpa tautoje 1940 metų sovietų okupacija, vykdyta iki tol nežinomu tautos naikinimo metodu. Bestijališką žygį okupantas pradėjo birželio 14 dieną, iš pasalių užklupdamas tebemiegančius žmones ir mažus kūdikius masiniam ištremimui į Sibirą. Ta data ne vien Lietuvai ir jos kaimynams Latvijai, Estijai baisi, bet ir visą laisvąjį pasaulį įspėjanti, kokia nelaimė gresia kraštui, kai ateistinis imperializmas užsimoja plėsti savo valdos ribas.

Kr. Donelaičio lituanistinės mokyklos dir. Julius Širka linki mokiniams smagių atostogų.

Moters galva yra visada veikiama jos širdies, gi vyro širdis yra visados paveikiama jo galvos.

Blessington

Advokatas Jonas Gibaitis
6247 S. Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. (1-312) 776-8700
Darbo val. nuo 9 iki 7 val. vak.
Šeštad. 9 v.r. iki 1 val. d.

Nuotr. J. Tamulaičio